

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

Министерство на здравеопазването

Регионална здравна инспекция – Силистра

Годишен анализ на здравно-демографското състояние и здравната мрежа в област СИЛИСТРА 2023 г.

септември 2024г.

гр. Силистра, 7500, ул. „Петър Мутафчиев” № 82; Тел. (086) 816 119, факс: (086) 816 148
E-mail: info@rzi-silistra.com www.rzi-silistra.com

ОСНОВНИ ЗДРАВНО-ДЕМОГРАФСКИ ПОКАЗАТЕЛИ ЗА ОБЛАСТ СИЛИСТРА ПРЕЗ 2023 ГОДИНА	брой, %, ‰
Население към 31.12.2023г.	94 739
Мъже	45 648
Жени	49 091
Град	42 184
Село	52 555
Възрастова структура на населението:	
от 0-17г.	14 951
от 18 - 59г.	45 551
над 60г.	34 237
Раждаемост	8,9 ‰
Смъртност	18,33 ‰
Детска смъртност	6,4 ‰
Раждания	779
Момчета	427
Момичета	352
Живородени	776
Мъртвородени	3
Аборти	386
Тотален коефициент на плодовитост	2,08, ‰
Средна възраст на майката при раждане на 1-во дете /в години/	26 год.
Умирения	1 737
Мъже	959
Жени	778
Починали деца от 0 до 1 години	5
Средна продължителност на живота / в години/ през периода 2021г.-2023г.	71,2
Мъже през периода 2021г.-2023г.	67,5
Жени през периода 2021г.-2023г.	75,4
Естествен прираст	-10,1‰
Новооткрити случаи на туберкулоза	11
Брой лечебни заведения за болнична помощ	3
Брой легла в ЛЗБП	483
Брой лекари в ЛЗБП	299
Брой персонал по здравни грижи в ЛЗБП	350
Хоспитализирани болни в ЛЗБП	20 079
Осигуреност с легла на 10 000 души	
Осигуреност с лекари в ЛЗБП на 10 000 души	31,56%
Осигуреност с лекари по дентална медицина в област Силистра на 10 000 души население	7,17 %
Осигуреност с медицински специалисти по здравни грижи в област Силистра на 10 000 души население	36,94 %
Население на 1 общопрактикуващ лекар в област Силистра	1973,73
Население на 1 лекар по дентална медицина в област Силистра	1393,22
Спешно отделение – обслужени лица всичко	15 203
ЦСМП – обслужени лица всичко	19 784
в т. ч. при изпълнени повиквания	8 919
при амбулаторни прегледи	10 865

1. Здравно-демографска характеристика на областта

1.1 Численост на населението

Към 31 декември 2023 г. населението на област Силистра е 94 739 души. В сравнение с 2022 г. населението на областта намалява с 875 души, или с 1.1%. Броят и структурите на населението към края на всяка година се изчисляват на база данните от предходната година и данните за естественото и механичното движение на населението през текущата година. **Мъжете са 45 648 (48.2%), а жените – 49 091 (51.8%).**

Табл.1. Население на област Силистра към 31.12.2023г. (за 3-годишен период)

Години	Население в областта - общо	мъже	Отн. дял	жени	Отн. дял	В градовете	Отн. дял	В селата	Отн. дял
2023г.	94 739	45 648	48.2	49 091	51.8	42 184	44.5	52 555	55.5
2022г.	95 614	46 157	48.2	49 457	51.7	42 803	44.8	52 811	55.2
2021г.	104 869	51 062	48.7	53 807	51.3	45 829	43.7	59 040	56.3

*Демографските данни са към 31.12.2023г. по данни на НСИ.

Табл.2. Население по общини в област Силистра за периода 2021 – 2023 година

Община	Общо	Мъже	Отн. дял	Жени	Отн. дял	В градовете	Отн. дял	В селата	Отн. дял
2023г.									
Алфатар	2232	1130	50.62	1102	49.37	1237	55.42	995	44.57
Главиница	8600	4178	48.58	4422	51.41	1179	13.70	7421	86.29
Дулово	23781	11532	48.49	12249	51.50	5677	23.87	18104	76.12
Кайнарджа	3899	1905	48.85	1994	51.14	-	-	3899	100.0
Силистра	40146	19015	47.36	21131	52.63	27270	67.92	12876	32.07
Ситово	4355	2208	50.70	2147	49.29	-	-	4355	100.0
Тутракан	11726	5680	48.43	6046	51.56	6821	58.16	4905	41.83
2022г.									
Алфатар	2233	1129	50.55	1104	49.44	1240		993	44.46
Главиница	8682	4220	48.60	4462	51.39	1210		7472	86.06
Дулово	23808	11558	48.54	12250	51.45	5716		18092	75.99
Кайнарджа	3924	1925	49.05	1999	50.94	-	-	3924	100.0
Силистра	40686	19321	47.48	21365	52.51	27727	68.14	12959	31.85
Ситово	4423	2239	50.62	2184	49.37	-	-	4423	100.0
Тутракан	11858	5765	48.61	6093	51.38	6910	58.27	4948	41.72
2021г.								55.53	
Алфатар	2516	1290	51.27	1226	48.72	1318	52.38	13.93	47.61
Главиница	9580	4706	49.12	4874	50.87	1254	13.08	24.00	86.91
Дулово	26846	13098	48.78	13748	51.21	6281	23.39	20565	76.60
Кайнарджа	4955	2488	50.21	2467	49.78	-	-	4955	100.00
Силистра	43265	20743	47.94	22522	52.05	29498	68.17	13767	31.82
Ситово	4727	2382	50.39	2345	49.60			4727	100.0
Тутракан	12980	6355	48.95	6625	51.04	7478	57.61	5502	42.38

Демографските данни са към 31.12.2023г. по данни на НСИ.

Териториалното разпределение на населението в област Силистра към 31.12.2023 г. е следното: в градовете на областта живеят 42 184 души, или 44.6%, а в селата – 52 555 души, или 55.4% от населението на областта. Най-голям град е Силистра с 27 270 души, следван от град Тутракан с 6 821 души. Останалите градове са с население: Дулово – 5 677 души, Алфатар – 1 237 души и Главиница – 1 179 души.

Към края на 2023 г. населените места в област Силистра са 118, от които 5 са градове и 113 – села. Разпределението на населението по населени места в края на годината е резултат от неговото естествено и механично движение. Към края на годината в областта няма населени места без население. В 16 села живеят от 6 до 49 души. В 13 села живеят от 50 до 100 души. Преобладаващият брой населени места (70) в областта са с население от 100 до 999 души, или 59.3 % от всички населени места.

В съответствие с административно-териториалното устройство на страната, област Силистра е разделена на 7 общини. В община Силистра живее по-голямата част от населението на областта – 40 146 души или 42.4%. Най-малка по брой на население е община Алфатар, в която живеят 2 232 души, или 2.4% от населението на областта. Населението в останалите общини е следното: Дулово – 23 781, Тутракан – 11 726, Главиница – 8 600, Кайнарджа – 3 899 и Ситово – 4 355 души.

През 2023 г. във всички общини на област Силистра броят на населението намалява спрямо предходната година. В община Алфатар (-0.04%), Дулово (-0.11%) и Кайнарджа (-0.64%) намалението спрямо 2022 г. е по-малко в сравнение с намалението, което отбелязват общините Главиница (-0.94%), Тутракан (-1,11%), Силистра (-1.33%) и Ситово (-1,54%).

табл.3. Население на област Силистра към 31.12.2023 г. по възраст

Възраст (в навършени години)	Общо	Мъже	Жени	В градовете	В селата
Общо	94 739	45 648	49 091	42 184	52 555
0-4	3 792	2 001	1 791	1 525	2 267
5-9	4 191	2 151	2 040	1 753	2 438
10-14	4 333	2 253	2 080	1 781	2 552
15-19	4 248	2 286	1 962	1 767	2 481
20-24	3 333	1 719	1 614	1 277	2 056
25-29	3 143	1 575	1 568	1 267	2 283
30-34	4 615	2 357	2 258	2 013	2 602
35-39	5 392	2 912	2 480	2 461	2 931
40-44	5 574	2 933	2 641	2 510	3 064
45-49	6 736	3 445	3 291	3 155	3 581
50-54	7 414	3 798	3 616	3 413	4 001
55-59	7 731	3 799	3 932	3 504	4 227
60-64	7 974	3 826	4 148	3 629	4 345
65-69	7 710	3 462	4 248	3 453	4 257
70+	18 553	7 131	11 422	8 676	9 877

*Забележка: Данните за населението са от сайта на НСИ за 2023г.

фиг. 1.

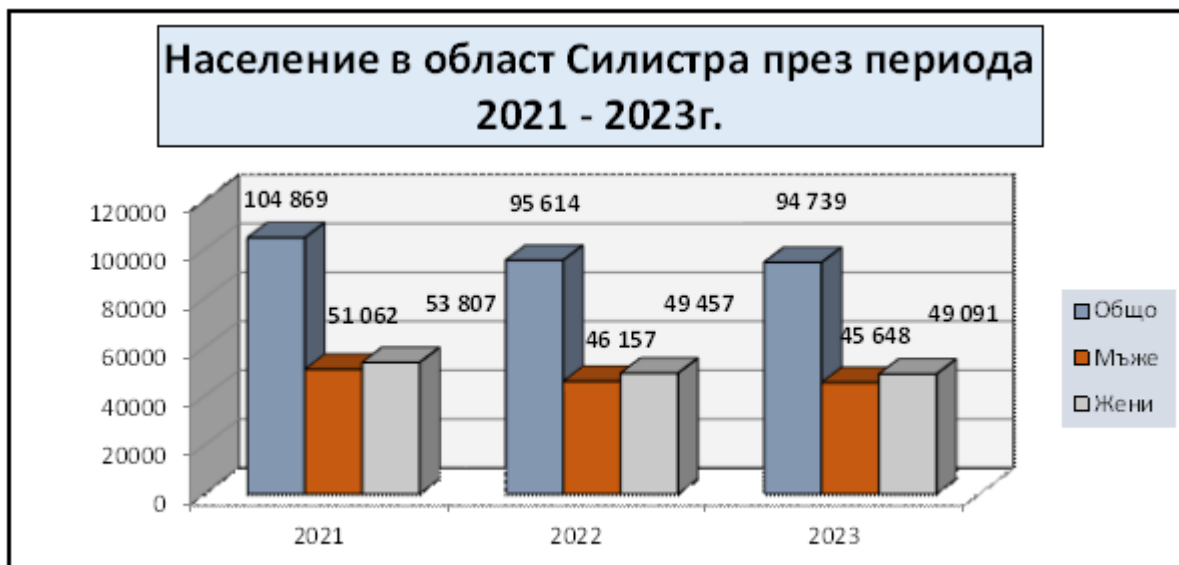

табл. 4. Възрастова структура на населението в област Силистра за периода 2021 г. – 2023 г.

Област Силистра Години	Възрастови групи						
	Общо	0-17	% от общия брой	18-59	% от общия брой	60+	% от общия брой
Общо							
2023г.	94 739	14 951	15,8	45 551	48,1	34 237	36,1
2022г.	95 614	14 981	15,7	46 663	48,8	33 970	35,5
2021г.	104 869	17 537	16,7	53 900	51,4	33 432	31,9
В градовете							
2023г.	42 184	6 169	14,6	20 257	48,0	15 758	37,4
2022г.	42 803	6 182	14,4	20 945	48,9	15 676	36,6
2021г.	45 829	7 229	15,8	23 330	50,9	15 270	33,3
В селата							
2023г.	52 555	8 782	16,7	25 294	48,1	18 479	35,2
2022г.	52 811	8 799	16,7	25 718	48,7	18 294	34,6
2021г.	59 040	10 308	17,5	30 570	51,8	18 162	30,8

Фиг.2.

1.2. Раждаемост

През 2023 г. в област Силистра са регистрирани 779 родени деца, като от тях 776 (99.6%) са живородени. В сравнение с предходната година, броят на живородените (772) се увеличава с 4 деца или с 0,5%.

Коефициентът на обща раждаемост в област Силистра през 2023 г. е на същото ниво както през 2019 г. - 8.2‰, през 2020 и 2021 г. той е бил по-нисък - 7.4‰. С най-висок коефициент на раждаемост са общините Кайнарджа (15‰), Дулово (10.6‰), Алфатар (9.4‰), Главиница (9.3‰), Тутракан (9 ‰), Ситово (7.56‰), а с най-нисък за поредна година е Силистра (5.6‰).

Броят на живородените момчета (425) е с 74 повече от този на живородените момичета (351). В градовете и селата живородените са съответно 289 и 487 деца.

Коефициентът на раждаемост в градовете е 6.8 ‰, а в селата – 9.2‰. Нивата и съотношенията в показателя, спрямо предходни години се запазва. Броят на жените във фертилна възраст (15-49 навършени години) към 31.12.2023 г. е 15 814, като спрямо предходната година (16 102) той намалява с 288 жени. Съществено значение за намалението на раждаемостта оказват и измененията във възрастовата структура на жените във фертилна възраст. От всички раждания, 87% се осъществяват от жените на възраст от 20 до 34 години.

През 2023 г. броят на живородените деца, родени от майки под 20 години е 94, а тези родени от жени на възраст над 35 години е 87. През 2023 г. живородени деца са 776, живородените извънбрачни деца в областта са 384, или 49.5% от всички живородени. Относителният дял на живородените извънбрачни деца в градовете е по-висок (54 ‰), спрямо процента на живородените извънбрачни деца в селата (46 ‰).

Фиг.3

Табл. 5 РАЖДЕНИЯ В ОБЛАСТ СИЛИСТРА ПО ОБЩИНИ И ПОЛ ПРЕЗ 2023г.

Област	Раждания			Живородени		
Общини	Общо	Момчета	Момичета	Общо	Момчета	Момичета
Общо за страната	57 478	29 483	27 995	57 197	29 318	27 879
Област Силистра	779	427	352	776	425	351
Алфатар	21	11	10	21	11	10
Главиница	80	48	32	80	48	32
Дулово	252	140	112	251	139	112
Кайнарджа	59	30	29	59	30	29
Силистра	226	118	108	226	118	108
Ситово	35	19	16	33	18	15
Тутракан	106	61	45	106	61	45

Фиг.4

Табл. 6.

АБОРТИ В ОБЛАСТ СИЛИСТРА ПРЕЗ 2023 г.					
	Общо	В това число на възраст : (в навършени години)			
		Под 15	15-19	20-29	30+
1. Аборти по желание (законно)	275	3	22	108	142
2. Аборти по мед. показания	2	0	0	0	2
3. Криминални аборти	0	0	0	0	0
4. Спонтанни аборти	109	0	8	43	58
Аборти -общо	386	3	30	151	202

Забележка: Данните са взети от АГ отделенията в трите болници от област Силистра.

През 2023 г. в лечебните заведения на област Силистра са извършени 386 аборта, което е с 124 аборта по-малко, спрямо 2022 г. (510). По структура абортите се разпределят както следва: по желание –275 , спонтанни аборти – 109, по медицински показания – 2. През изминалата година няма регистрирани криминални аборти.

Фиг.5

Забележка: Данните са взети от АГ отделенията в трите болници от област Силистра.

Изводи:

През 2023 година се наблюдава незначително повишение на раждаемостта (779) в сравнение с 2022г. (776), като се запазва тенденцията за трайно намаляване на ражданията. Съществено влияние за поддържането на сравнително ниските нива на раждаемост оказват възрастовата структура в областта, недостатъчната материална и жилищна осигуреност на семействата, ниския жизнен стандарт, високото ниво на безработица сред младите възрастови групи, намаляване на фертилния контингент, поради вътрешната и външна миграция в трудоспособна и детеродна възраст при жените, психологическата нагласа за малко деца в семейството и други социални предпоставки.

1.3.Обща смъртност

Смъртността е един от най-важните индикатори на общественото здраве, чиято динамика и структура се влияят значително от социално-икономическото развитие на дадена страна или регион, от развитието на медицинската наука и образование, от ефективността на профилактиката, лечението и рехабилитацията, от обезпечеността със спешна, извънболнична и болнична помощ, от стила и начина на живот на населението в различните възрастови групи, от отношението на индивидите към собственото здраве и здравето на други членове на обществото.

фиг.6.

УМИРАНИЯ ПО ОБЩИНИ И ПОЛ В ОБЛАСТ СИЛИСТРА ЗА ПЕРИОДА 2021-2023 ГОДИНА

Общини	2023			2022			2021		
	Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени	Мъже	Мъже	Жени
Алфатар	58	32	26	81	43	81	43	41	31
Главиница	170	91	79	199	119	199	119	108	86
Дулово	365	205	160	481	266	481	266	300	260
Кайнарджа	65	35	30	62	38	62	38	46	39
Силистра	749	406	343	872	465	872	465	524	447
Ситово	80	44	36	127	70	127	70	60	44
Тутракан	250	146	104	289	149	289	149	185	131
Обл.Силистра	1737	959	778	2111	1150	2111	1150	1264	1038

Фиг.7.

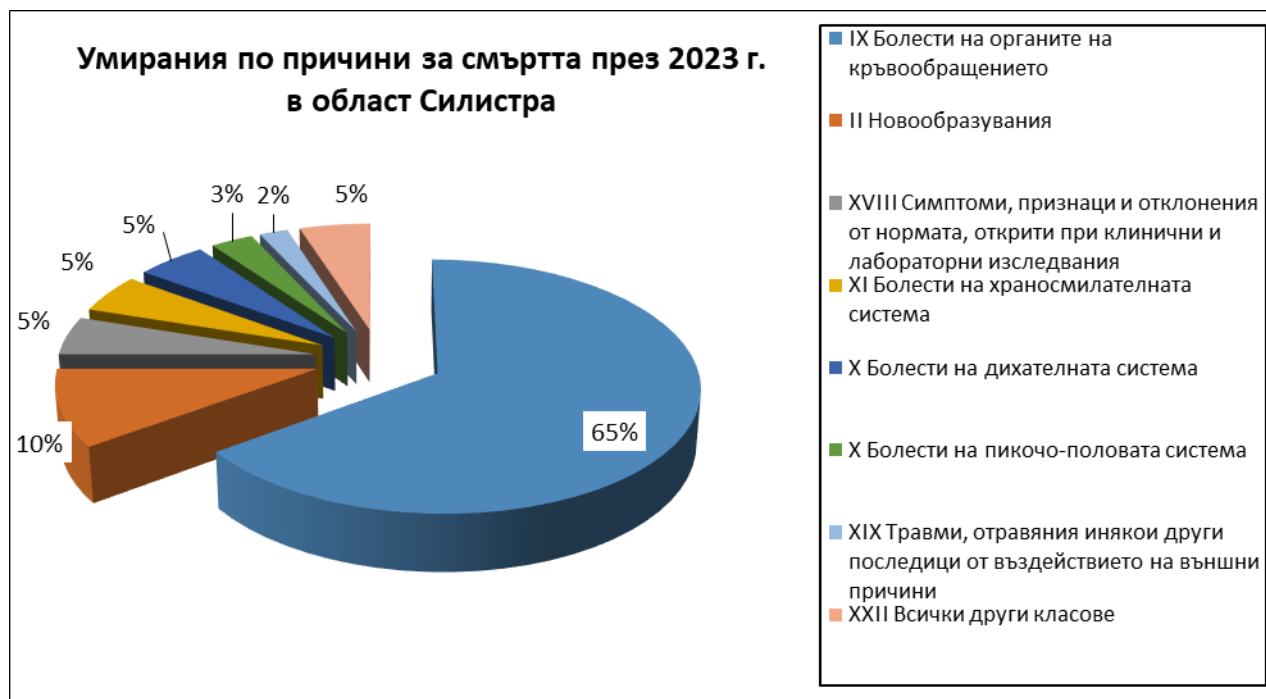

Табл. 8. Структура на обща смъртност по причини

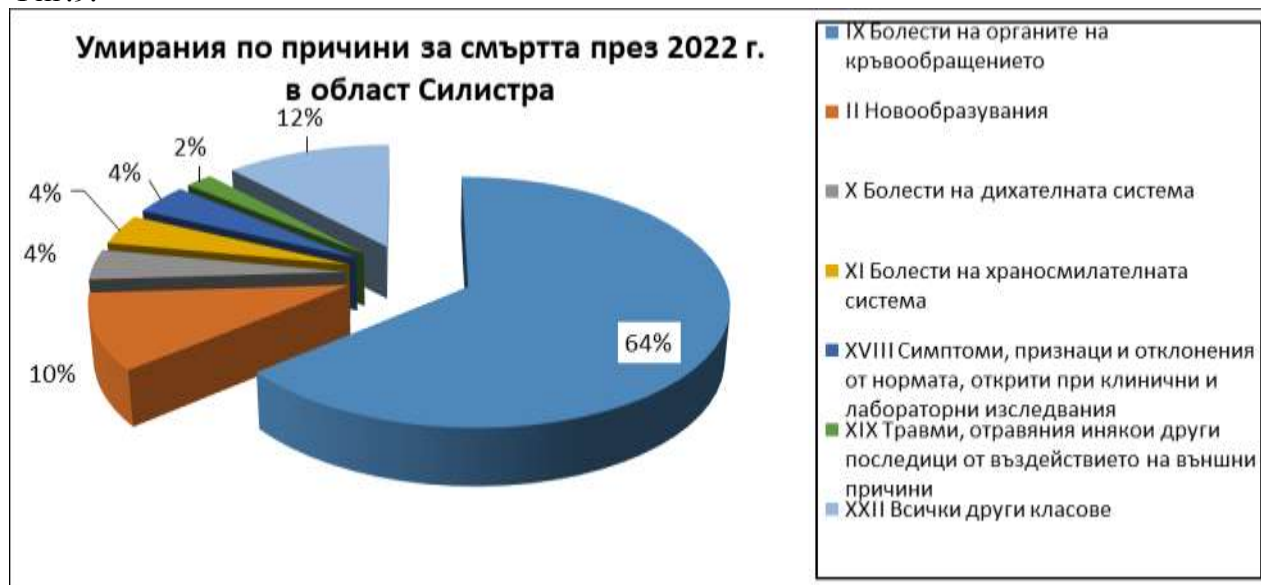
№ на класа	НАИМЕНОВАНИЕ НА БОЛЕСТИТЕ ПО МКБ-10	2023г.			2022г.			2021г.		
		брой	На 100000 души от населението	Относителен дял (%)	брой	На 100000 души от населението	Относителен дял (%)	брой	На 100000 души от населението	Относителен дял (%)
	ОБЩО I – XXII клас	1737	1833	100	2111	2208	100	2712	2586	100
I	Някои инфекциозни и паразитни болести	6	6.33	0.33	17	17.8	0.8	21	20.02	0.77
II	Новообразувания	181	191.05	10.41	207	216.49	9.80	233	222.18	8.59
III	Болести на кръвта, кръвотворните органи и отделни нарушения, включващи имунния механизъм	1	1.05	0.05	1	1.04	0.04	1	0.95	0.04
IV	Болести на ендокринната система, разстройства на храненето и на обмяната на веществата	33	34.83	1.90	31	32.42	1.46	27	25.74	0.99
V	Психични и поведенчески разстройства	33	34.83	1.90	10	10.45	0.47	3	2.86	0.11
VI, VII, VIII	Болести на нервната система	3	3.16	0.17	15	15.68	0.71	12	11.44	0.44
IX	Болести на органите на кръвообращението	10	10.55	0.54	1350	1412	63.95	1473	1405	54.33
X	Болести на дихателната система	85	89.72	4.89	86	89.94	4.07	127	121.10	4.68
XI	Болести на храносмилателната система	86	90.77	4.95	78	81.57	3.69	91	86.77	3.36
XII	Болести на кожата и подкожната тъкан	2	2.11	0.11	2	2.09	0.09	1	0.95	0.04
XIII	Болести на костно-мускулната система и на съединителната тъкан	1	1.05	0.05	2	2.09	0.09	0	0	0
XIV	Болести на пикочо-половата система	48	50.66	2.77	26	27.19	1.23	26	24.79	0.96
XV	Бременност, раждане и послеродов период	2	2.11	0.11	2	2.09	0.09	0	0	0
XVI	Някои състояния, възникващи през перинаталния период	2	2.11	0.11	2	2.09	0.09	1	0.95	0.04
XVII	Вродени аномалии [пороци на развитието], деформации и хромозомни аберации	0	0	0	0	0	0	6	5.72	0.22
XVIII	Симптоми, признаци и отклонения от нормата, открити при клинични и лабораторни изследвания, неклассифицирани	87	91.83	5.00	92	96.22	4.35	101	96.31	3.72

	другаде									
XIX	Травми, отравяния и някои други последици от въздействието на външни причини	38	40.11	2.18	37	38.69	1.75	47	44.81	1.73
XXII	Кодове за специални цели	13	13.72	0.75	153	160.01	7.24	542	516	19.95

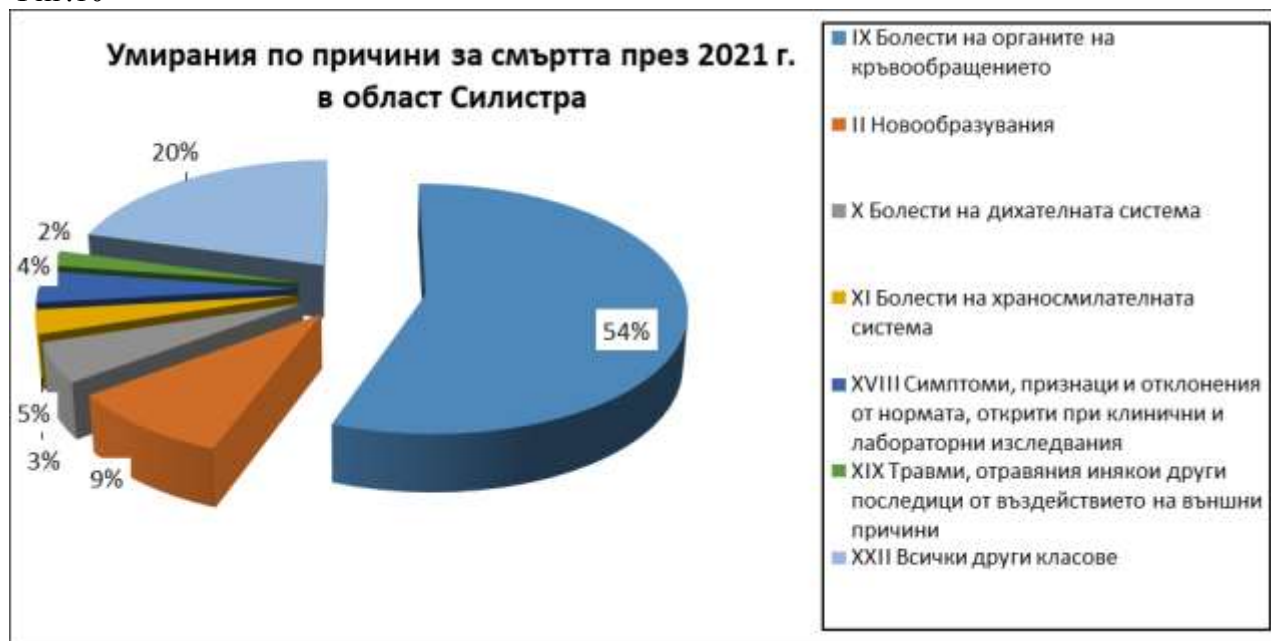
Фиг.8

Фиг.9.

Фиг.10

Структура на общата смъртност по причини;

При анализа на представените данни е видно, че през 2023 година **най-висока е смъртността от болестите на органите на кръвообращението** (клас IX 65.68%), следвани от новообразувания (клас II 10.41 %), на трето място са (клас XVIII 5.0%) Симптоми, признаци и отклонения от нормата, открити при клинични и лабораторни изследвания, неклассифицирани другаде. На четвърто място са (клас XI 4,95 %) Болести на храносмилателната система, следвани с малка разлика от (клас X 4,89 %) болести на дихателната система. Спрямо 2022 се наблюдава увеличение на умиранията от болестите на органите на кръвообращението (65,68%) с 1,73 пункта. Намаление на смъртността с 6,49 пункта се отчита в клас XXII Кодове за специални цели от 7.24 % през 2022 до 0,75 през 2023, където се класира Ковид 19.

Броят на умрелите през 2023 г. е 1 737 души, а коефициентът на обща смъртност – 18.3‰. Спрямо предходната година броят на умрелите намалява с 374 случая, или с 18 %.

Смъртността сред мъжете (10.1‰) продължава да бъде по-висока в сравнение със смъртността сред жените (8.2‰). През 2023 г. са умрели 778 жени и 959 мъже. Смъртността сред селското население е малко по-висока в сравнение с тази при градското. Коефициентът на смъртност в градовете е 8.0‰, а в селата 10.3‰.

С най-висока смъртност се отличава община Алфатар (25.98‰), следвана от община Тутракан (21.32‰). Най-нисък е този показател в община Дулово – 15.34‰.

1.4. Детска смъртност

Един от основните индикатори за добро здравеопазване е ниската детска смъртност /0-1г./ . На нея се обръща специално внимание и тя се приема за критерий при определяне на здравното състояние на населението. Детската смъртност в област Силистра, разгледана в динамичен ред за всички години, запазва относително високи стойности в сравнение със средните за страната, като за 10 годишния период през 2020 и 2021г. се наблюдават най-високите и нива. През 2022г. се отчита намаление на нивата от 2013г., 2018г. и 2019 г. През изминалата 2023 г. отново наблюдаваме повишаване на показателя. Детската смъртност е

по-висока в селата и по-ниска в градовете. През 2023 г. в областта са починали 5 деца на възраст до една година, а коефициентът на детска смъртност е 6.4‰.

Фиг. 11.

Фиг.12

Табл. 9. Детска смъртност (умрели деца до 1г. възраст) в област Силистра

година	Общо		В градовете		В селата	
	брой	На 1000 живородени	Брой	На 1000 живородени	брой	На 1000 живородени
2023г.	5	6,4	4	13,8	1	2,1
2022г.	4	5,2	1	3,3	3	6,4
2021г.	10	12,7	3	10	7	14,4
2020г.	7	8,8	5	6,3	2	2,5
2019г.	4	4,5	2	2,2	2	2,2

2018г.	3	3,7	0	0	3	3,7
2017г.	7	7,5	4	10,8	3	5,4
2016г.	6	6,0	2	5,1	4	6,6
2015г.	9	9,4	2	5,6	7	11,6
2014г.	12	12,0	2	5,0	10	16,8
2013г.	6	5,9	3	7,3	3	4,9

Табл.10. Детска смъртност / до 1 годишна възраст/ по причини

№ на класа	НАИМЕНОВАНИЕ НА БОЛЕСТИТЕ ПО МКБ-10	2023г.			2022г.			2021г.		
		брой	на 1000 живородени	относителен дял (%)	брой	на 1000 живородени	относителен дял (%)	брой	на 1000 живородени	относителен дял (%)
	ОБЩО I – XIX клас	5	6,4	100	4	5,2	100	10	12,7	100
I	Някои инфекциозни и паразитни болести	0			1	1,3	25.00	1	1,3	10.00
IV	Болести на ендокринната система	0			0			1	1,3	10.00
IX	Болести на органите на кръвообращението	0			0			1	1,3	10.00
X	Болести на дихателната система	1	1,3	20.00	0			1	1,3	10.00
XI	Болести на храносмилателната система	0			0			0		
XVI	Някои състояния, възникващи през перинаталния период	2	2,6	40.00	2	2,6	50.00	1	1,3	10.00
XVII	Вродени аномалии [пороци на развитието], деформации и хромозомни аберации	0			0			5	6,36	50.00
XVIII	Симптоми, признаци и отклонения от нормата, открити при клинични и лабораторни изследвания, неклассифицирани другаде	2	2,6	40.00	1	1,3	25.00	0		

Структура на детската смъртност по причини.

Общият брой починали деца за 2023г. е 5, като при 2 деца смъртта е настъпила в следствие на заболявания от клас XVI– „Някои състояния, възникващи през перинаталния период“, при 2 деца причина за смъртта е от клас XVIII „Симптоми, признаци и отклонения от нормата, открити при клинични и лабораторни изследвания, неклассифицирани другаде“. Недобре определени и неизвестни причини за смърт R95, внезапна смърт на кърмаче, при 1 дете смъртта е настъпила от заболявания от клас I– „Някои инфекциозни и паразитни болести“ и при 1 дете заболяване от клас X „Болести на дихателната система“ (J80-J84), „Други респираторни болести, увреждащи главно интерстициалната тъкан“. По отношение на коефициенти на детската смъртност през 2023 г. се наблюдава леко повишаване на този показател от 5.2% през 2022г. на 6.4 на 1000 родени деца.

Изводи:

Детската смъртност отразява в значителна степен социално-икономическото и здравното благополучие на региона и е един от най-информативните показатели за оценка на общественото здраве, въпреки сравнително малкия обем на наблюдаваното население в тази възраст. Нивото на детската смъртност в област Силистра е **6,4‰ на 1000 живородени** и е малко по-висока от средната за страната, която е (4,9‰).

1.5 Естествен прираст

Разликата между живородените и умрелите представлява естественият прираст на населението. От началото на деветдесетте години на миналия век демографското развитие на областта се характеризира с отрицателен естествен прираст на населението. През 2023 г. в резултат на отрицателния естествен прираст населението на област Силистра е намаляло с 875 души. Намалението на населението, измерено чрез коефициента на естествения прираст, е - 10.1‰. Коефициентът на естествения прираст в градовете е -11.2‰, в селата е - 9.3‰. Намалението на населението в област Силистра в резултат на естествения прираст се дължи на негативните демографски тенденции, както в градовете, така и в селата. През 2023 г. във всички общини естественият прираст е отрицателен. С най-голямо намаление на населението вследствие на високия отрицателен естествен прираст е община Алфатар (-16.6‰), следвана от общини Силистра (-13.0‰), Тутракан (-12.3‰), Ситово (-10.48‰), Главиница (-10.5‰), Дулово (-4.8‰) и община Кайнарджа (-1,5‰).

ЕСТЕСТВЕНО ДВИЖЕНИЕ НА НАСЕЛЕНИЕТО ПРЕЗ 2023г. ПО ОБЛАСТИ, ОБЩИНИ И ПОЛ									
(Брой)									
Общини	Живородени			Умрели			Естествен прираст		
	всичко	момчета	момичета	всичко	мъже	жени	всичко	мъже	жени
Общо за страната	57 478	29 483	27 995	101 006	52 360	48 646	-62 218	-32733	-29485
Общо за област Силистра	776	425	351	1737	959	778	-961	-534	-427
Алфатар	21	11	10	58	32	26	-37	-21	-16
Главиница	80	48	32	170	91	79	-90	-43	-47
Дулово	251	139	112	365	205	160	-114	-66	-48
Кайнарджа	59	30	29	65	35	30	-6	-5	-1
Силистра	226	118	108	749	406	343	-523	-288	-235
Ситово	33	18	15	80	44	36	-47	-26	-21
Тутракан	106	61	45	250	146	104	-144	-85	-59

Фиг. 16

**Табл. 12. Естествен прираст по общини в област Силистра в динамичен ред
(в абсолютни стойности и в промили)**

Общини	2023 година		2022 година		2021 година		2020 година		2019 година	
	брой	на 1000 души	брой	на 1000 души	брой	на 1000 души	брой	на 1000 души	брой	на 1000 души
Алфатар	-37	-16,6	-60	-26,9	-67	-26,6	-52	-20,0	-38	-14,4
Главиница	-90	-10,5	-117	-13,5	-187	-19,5	-123	-12,6	-82	-8,3
Дулово	-114	-4,8	-262	-11	-363	-13,5	-314	-11,5	-175	-6,3
Кайнарджа	-6	-1,5	1	0,3	-16	-3,0	-27	-5,4	26	5,1
Силистра	-523	-13,0	-619	-15,2	-915	-21,1	-698	-15,7	-547	-12,1
Ситово	-47	-10,8	-85	-19,2	-128	-26,8	-64	-13,1	-58	-11,8
Тутракан	-144	-12,3	-193	-16,3	-250	-19,2	-228	-17,2	-157	-11,7

Фиг. 17.

Фиг. 18

Изводи:

Неблагоприятните тенденции в развитието на демографските процеси в България през последните 15 години (намаляване броя на населението, увеличаване на смъртността, намаляване на раждаемостта, външната миграция, увеличаване делът на възрастното население) намират своето отражение и в здравно-демографската характеристика на област Силистра.

За влошаването на възрастовата структура у нас съществено значение имат емиграционните процеси предимно сред младите възрастови групи, което косвено води до увеличаване на относителния дял на възрастното население.

Общата смъртност е един от най-надеждните и точни измерители за общественото здраве. Високите стойности на общата смъртност, която за област Силистра е 18.3‰ през 2023г. (при 15.7‰ за Р.България), макар и по-ниски в сравнение с 2022 г. са важен индикатор за здравното състояние на населението. Интензитетът на умиранията е по-голям при мъжкото население, в сравнение с женското. В последните три години голямо влияние оказва и пандемията от Ковид 19, която значително повиши смъртността в страната и областта. Остава тревожен фактът, че повишаването на общата смъртност става за сметка на увеличаването на умиранията в активна възраст, причина за които са „социалнозначимите“ заболявания. „Подмладяването“ на смъртността в годините е явление с много сериозни демографски, медицински и социални последици. Тази смъртност е предотвратима, чрез контрол на рисковите фактори, водещи до нея. Наблюдаваната многогодишна тенденция за нарастване на смъртността от сърдечно-съдови и злокачествени заболявания продължава и през последните години.

Факторите, влияещи върху здравето, а оттам и върху смъртността се обуславят от различни причини, по-важните от които са: нездравословен начин на живот, неблагоприятна околна среда, лоши битови и производствени условия, лоша хигиена при някои групи от населението, миграция към по-големите населени места с по-висока трудова заетост. Поради изброените причини се наблюдава трайно запазване на показателите за смъртността от социално-значими заболявания, като инфаркти, инсулти и злокачествени новообразувания. По-високите стойности на общата смъртност за областта са важен индикатор за неблагоприятните нива на общественото здраве и отразяват влиянието на възрастовата структура на населението. Те са във взаимна връзка със социално-икономическото развитие на областта, с ефективността на профилактиката, лечението и рехабилитацията, обезпечеността с извънболнична и болнична медицинска помощ, начина на живот, здравната култура и отношението към собственото здраве.

1.6 БОЛЕСТНОСТ И ЗАБОЛЕВАЕМОСТ

През 2023г. в лечебните заведения за извънболнична помощ от област Силистра са регистрирани 408219 заболявания, от които 230 993 новооткрити заболявания. Произтичащата от това болестност и заболяемост в областта на 100 000 души от населението по обръщаемост на лицата за медицинска помощ е съответно - 430 888 за 2023г. и 244 075 за 2022г. (по данни от годишните статистически отчети на лечебните заведения за 2023г.). В структурата на болестността с най-голям относителен дял са болестите на органите на кръвообращението - 31,08%, следвани от болестите на дихателната система - 15,28%. На трето място са болестите на ендокринната система, разстройства на храненето и на обмяната на веществата – 9,60%, следвани от болестите на костно-мускулната система и на съединителната тъкан - 6,68 %, болести на окото и придатъците му - 6,39%, и на болести на пикочно-половата система - 6,13% .

табл. №13. Болестност и заболяемост на децата до 17 год. възраст в област Силистра 2023г.

№ на класа	НАИМЕНОВАНИЕ НА БОЛЕСТИТЕ ПО МКБ-10	Болестност			Заболеваемост		
		Регистрирани заболявания	На 100000 души от населението	Относителен дял %	Новооткрити заболявания /бр/	На 100000 души от населението	Относителен дял %
	ОБЩО I – XXII клас	63 271	66784,5	100%	42 029	44 362,9	100%
I	Някои инфекциозни и паразитни болести	14596	15406,5	23,07	10236	10804,4	24,35
II	Новообразувания	113	119,3	0,18	67	70,7	0,16
III	Болести на кръвта, кръвотворните органи и отделни нарушения, включващи имунния механизъм	172	181,6	0,3	62	65,4	0,15
IV	Болести на ендокринната система, разстройства на храненето и на обмяната на веществата	666	703	1,06	426	449,7	1,01
V	Психични и поведенчески разстройства	444	437	0,65	302	318,8	0,72
VI	Болести на нервната система	626	660,8	0,98	396	418,0	0,94
VII	Болести на окото и придатъците му	2965	3129,7	4,67	2289	2416,1	5,44
VIII	Болести на ухото и мастоидния изростък	1356	1431,3	2,20	618	652,3	1,47
IX	Болести на органите на кръвообращението	166	175,2	0,26	112	118,2	0,26
X	Болести на дихателната система	29926	31587,8	47,3	19848	20950,2	47,22
XI	Болести на храносмилателната система	1672	1764,8	2,64	1139	1202,3	2,71
XII	Болести на кожата и подкожната тъкан	2846	3004,0	4,50	1896	2001,3	4,51
XIII	Болести на костно-мускулната система и на съединителната тъкан	823	868,7	1,3	524	553,1	1,25
XIV	Болести на пикочо-половата система	1430	1509,4	2,27	995	1050,3	2,37
XV	Бременност, раждане и послеродов период	1	1,1	0	1	1,1	0
XVI	Някои състояния, възникващи през перинаталния период	48	50,7	0,07	25	26,4	0,06
XV	Бременност, раждане и послеродов период	1	1,1	0,00	202	213,2	0,48
XVII	Вродени аномалии [пороци на развитието], деформации и хромозомни аберации	508	536,2	0,8	1863	1966,5	4,43
XVII I	Симптоми, признаци и отклонения от нормата, открити при клинични и лабораторни изследвания, неклассифицирани другаде	2795	2950,2	4,42	988	1042,9	2,35
XIX	Травми, отравяния и някои други последици от въздействието на външни причини	1727	1822,9	2,73		0,0	0
XXII	Кодове за специални цели	421	444,4	0,66	40	42,2	0,09

Забележка: Данните са извлечени от годишните статистически отчети за 2023г.

Сред децата до 17 годишна възраст водещо място заемат болестите на дихателната система – 31 587 случая (отн. дял 47,30%), следвани от някои инфекциозни и паразитни болести – 15 406 случая (отн. дял 23.07%), болести на окото и придатъците му - 3 129 (отн. дял 4.67%), болести на кожата и подкожната тъкан – 3 004 случая (отн. дял 4,50%), симптоми, признаци и отклонения от нормата, открити при клинични и лабораторни изследвания – 2 950 случая (отн. дял 4,42%).

фиг.19.

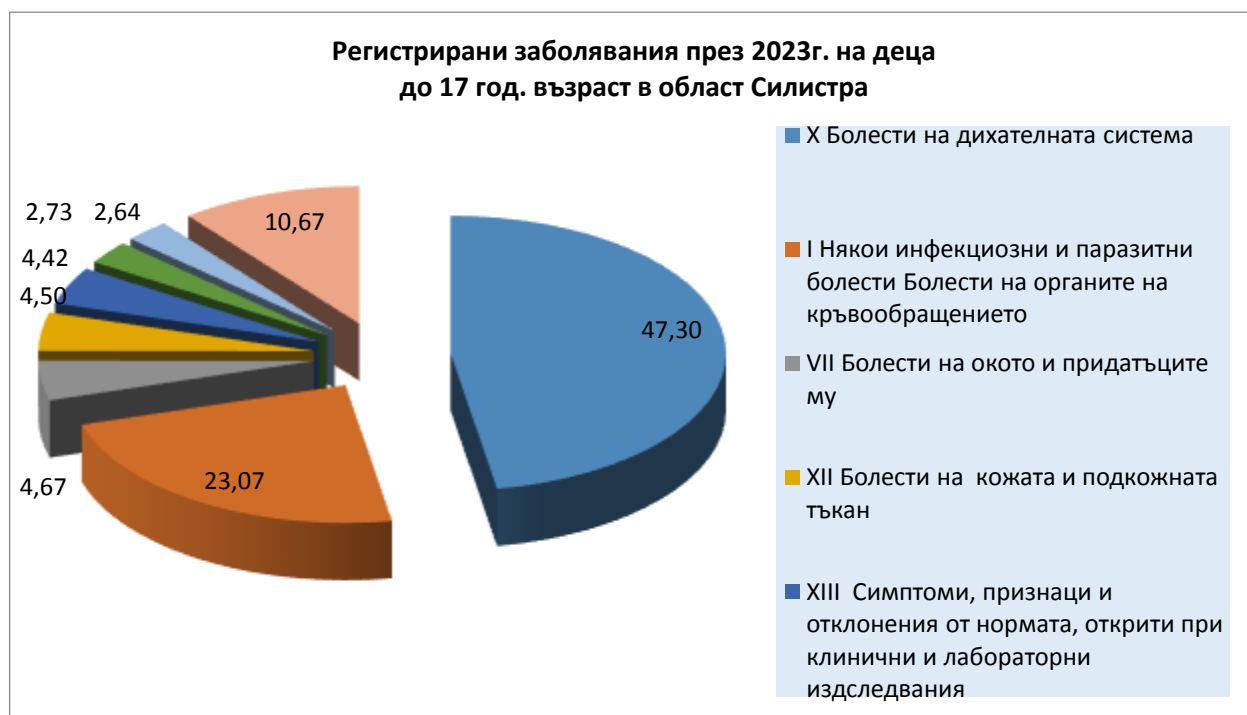

табл. №14. Болестност и заболяемост над 18 год. възраст в област Силистра 2023г.

№ на класа	НАИМЕНОВАНИЕ НА БОЛЕСТИТЕ ПО МКБ-10	Болестност			Заболеваемост		
		Регистрирани заболявания	На 100000 души от населението	Относителен дял %	Новооткрити заболявания /бр/	На 100000 души от населението	Относителен дял %
	ОБЩО I – XXII клас	345148	364314,6	100%	188964		100%
I	Някои инфекциозни и паразитни болести	5214	5503,5	1,51	3353	3539,2	1,77
II	Новообразувания	6868	7249,4	1,98	4594	4849,1	2,43
III	Болести на кръвта, кръвотворните органи и отделни нарушения, включващи имунния механизъм	589	621,7	0,17	411	433,8	0,22
IV	Болести на ендокринната система, разстройства на храненето и на обмяната на веществата	38514	40652,7	11,16	18184	19193,8	9,62
V	Психични и поведенчески разстройства	9006	9506,1	2,61	5426	5727,3	2,87
VI	Болести на нервната система	11386	12018,3	3,3	6096	6434,5	3,23
VII	Болести на окото и придатъците му	23120	24403,9	6,7	14405	15204,9	7,62

VIII	Болести на ухото и мастоидния израстък	6681	7052	1,95	4602	4857,6	2,43
IX	Болести на органите на кръвообращението	126667	133701,0	36,7	59707	63022,6	31,59
X	Болести на дихателната система	32434	34235,1	9,4	16994	17937,7	8,99
XI	Болести на храносмилателната система	10514	11097,9	3,04	6760	7135,4	3,58
XII	Болести на кожата и подкожната тъкан	7617	8040,0	2,21	5021	5299,8	2,66
XIII	Болести на костно-мускулната система и на съединителната тъкан	26442	27910,4	7,66	18014	19014,3	9,53
XIV	Болести на пикочо-половата система	23604	24914,8	6,84	13821	14588,5	7,31
XV	Бременност, раждане и послеродов период	630	665,0	0,18	471	497,2	0,25
XVI	Някои състояния, възникващи през перинаталния период	0	0,0			0,0	0
XVII	Вродени аномалии [пороци на развитието], деформации и хромозомни аберации	268	282,9	0,07	167	176,3	0,08
XVII I	Симптоми, признаци и отклонения от нормата, открити при клинични и лабораторни изследвания, неклассифицирани другаде	5841	6165,4	1,69	4300	4538,8	2,27
XIX	Травми, отравяния и някои други последици от въздействието на външни причини	7783	8215,2	2,26	5549	5857,1	2,94
XXII	Кодове за специални цели	1970	20179,4	0,57	1089	1149,5	0,57

Забележка: Данните са извлечени от годишните статистически отчети за 2023г.

В групата на лицата **над 18 години** водещи са болестите на **органите на кръвообращението** – 133 701 случая (отн. дял 36.7%), следвани от болестите на **ендокринната система, разстройства на храненето и на обмяната на веществата** – 40 652 случая (отн. дял 11.16%), **болести на дихателната система** – 34 235 случая (отн. дял 9.4%), **костно-мускулната система и съединителната система** – 27 910 случая (отн. дял 7.66%)

фиг.19

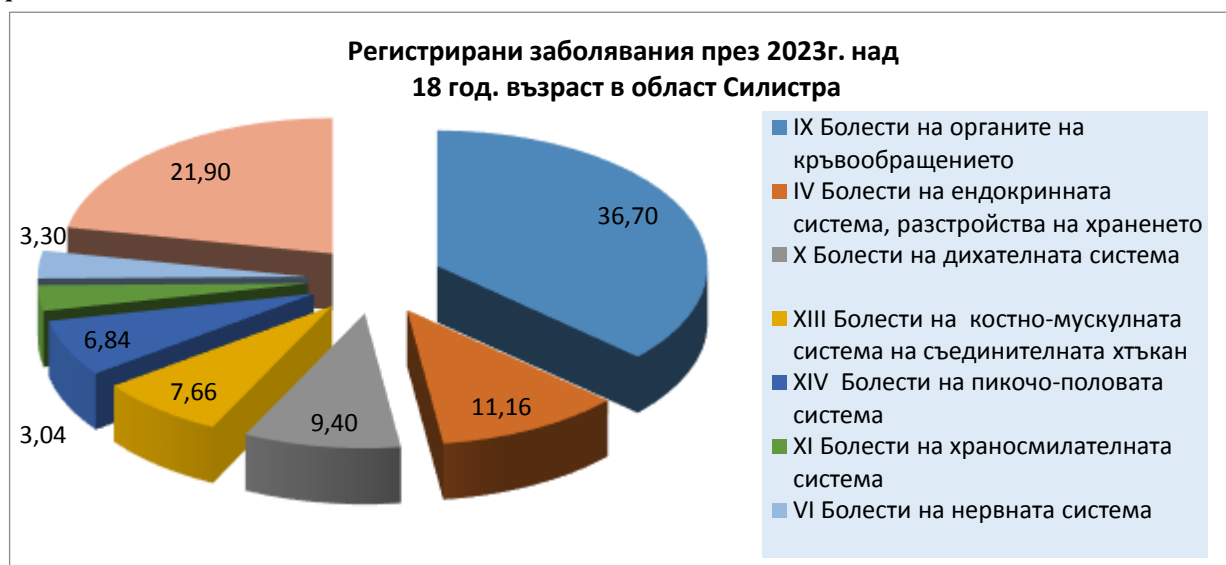
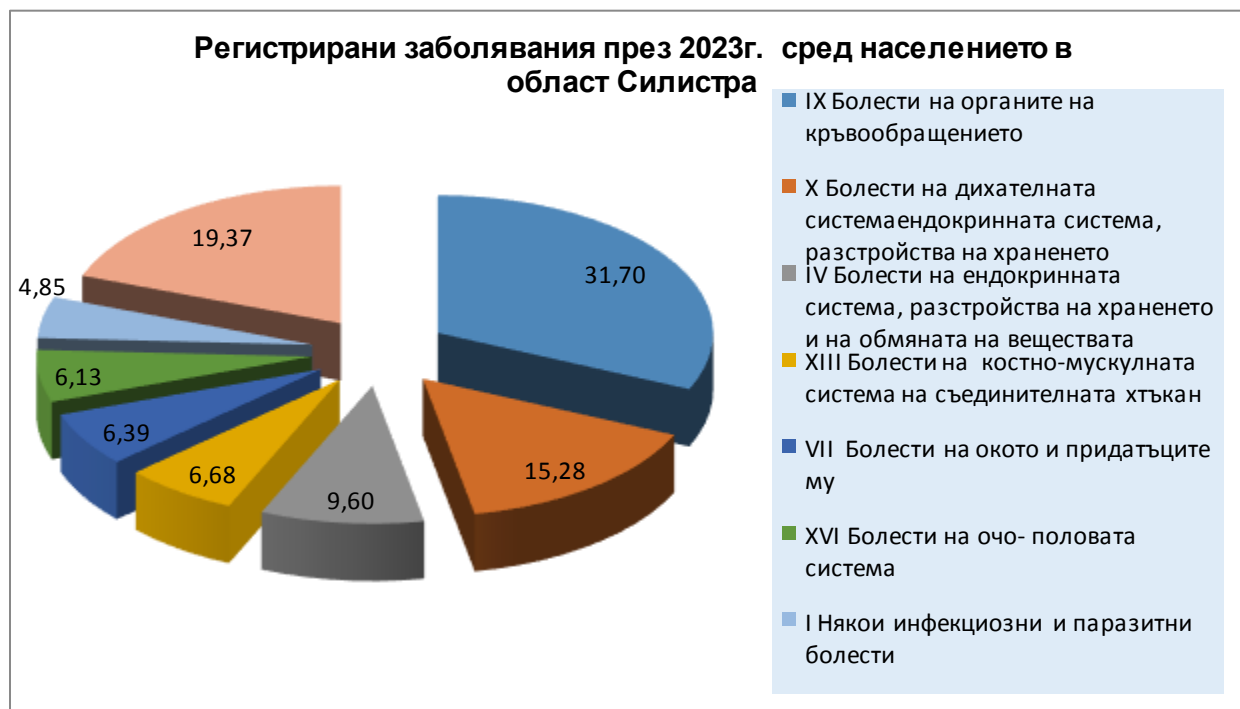

табл. №15. Болестност и заболяемост сред населението в област Силистра за 2023г.

№ на класа	НАИМЕНОВАНИЕ НА БОЛЕСТИТЕ ПО МКБ-10	Болестност			Заболеваемост		
		Регистрирани заболявания	На 100000 души от населението	Относителен дял %	Новооткрити заболявания /бр/	На 100000 души от населението	Относителен дял %
	ОБЩО I – XXII клас	408 219	430 888,0	100.00	231235	244075.8	100.00
I	Някои инфекциозни и паразитни болести	19810	20910,1	4,85	13589	14343.6	5,44
II	Новообразувания	6781	7157,6	1,66	4661	4919.8	0,18
III	Болести на кръвта, кръвотворните органи и отделни нарушения, включващи имунния механизъм	761	803,3	0,18	473	499.3	0,19
IV	Болести на ендокринната система, разстройства на храненето и на обмяната на веществата	39180	41355,7	9,60	18610	19643	7,45
V	Психични и поведенчески разстройства	9402	9924,1	2,40	5728	60461.1	22,95
VI	Болести на нервната система	12012	12679,0	2,94	6492	6852.5	2,60
VII	Болести на окото и придатъците му	26085	27533,5	6,39	16694	17621	6,69
VIII	Болести на ухото и мастоидния израстък	8037	8483,3	1,97	5220	5509.9	2,09
IX	Болести на органите на кръвообращението	126833	133876,2	31,08	59819	63140.8	23,96
X	Болести на дихателната система	62360	65822,9	15,28	36842	3888,9	1,47
XI	Болести на храносмилателната система	12186	12862,7	2,99	7899	8337,6	3,16
XII	Болести на кожата и подкожната тъкан	10463	11044,0	2,56	6860	7240,9	2,74
XIII	Болести на костно-мускулната система и на съединителната тъкан	27265	28779,1	6,68	18538	19567,4	7,43
XIV	Болести на пикочо-половата система	25034	26424,2	6,13	14816	15638,8	5,93
XV	Бременност, раждане и послеродов период	631	666,0	0,15	471	497,2	0,20
XVI	Някои състояния, възникващи през перинаталния период	48	50,7	0,01	25	26,4	0,01
XVII	Вродени аномалии [пороци на развитието], деформации и хромозомни аберации	776	819,1	0,20	369	389,5	0,16
XVII I	Симптоми, признаци и отклонения от нормата, открити при клинични и лабораторни изследвания, неклассифицирани другаде	8636	9115,6	2,12	6163	6505,2	2,47
XIX	Травми, отравяния и някои други последици от въздействието на външни причини	9510	10038,1	2,34	6837	7216,7	2,74
XXII	Кодове за специални цели	2391	2523,8	0,56	1129	1191,7	0,45

Забележка: Данните са извлечени от годишните статистически отчети за 2023г.

Фиг. 20.

Табл. №16. Болестност и заболяемост сред населението в област Силистра 2022г.

№ на класа	НАИМЕНОВАНИЕ НА БОЛЕСТИТЕ ПО МКБ-10	Болестност			Заболеваемост		
		Регистрирани заболявания	На 100000 души от населението	Относителен дял %	Новооткрити заболявания /бр/	На 100000 души от населението	Относителен дял %
	ОБЩО I – XXII клас	617456	645779,82	100.0	358178	374608,22	100.0
I	Някои инфекциозни и паразитни болести	25534	26705,29	4,14	18635	19489,82	5,20
II	Новообразувания	9107	9524,75	1,47	6323	6613,04	1,76
III	Болести на кръвта, кръвотворните органи и отделни нарушения, включващи имунния механизъм	1483	1551,02	0,24	992	1037,50	0,28
IV	Болести на ендокринната система, разстройства на храненето и на обмяната на веществата	54310	56801,30	8,80	25622	26797,33	7,15
V	Психични и поведенчески разстройства	11401	11923,98	1,85	6994	7314,82	1,95
VI	Болести на нервната система	17461	18261,97	2,83	9576	10015,26	2,67
VII	Болести на окото и придатъците му	29910	31282,02	4,84	19825	20734,41	5,53
VIII	Болести на ухото и мастоидния изростък	10302	10774,57	1,67	7377	7715,39	2,06
IX	Болести на органите на кръвообращението	209062	218652,08	33,86	93528	97818,31	26,11
X	Болести на дихателната система	95638	100025,10	15,50	61038	63837,93	17,04
XI	Болести на храносмилателната система	16331	17080,13	2,64	11447	11972,09	3,20
XII	Болести на кожата и подкожната тъкан	12199	12758,59	1,96	9230	9653,39	2,58

XIII	Болести на костно-мускулната система и на съединителната тъкан	38400	40161,48	6,22	25521	26691,69	7,13
XIV	Болести на пикочо-половата система	32803	34307,73	5,31	21250	22224,77	5,93
XV	Бременност, раждане и послеродов период	796	832,51	0,13	634	663,08	0,18
XVI	Някои състояния, възникващи през перинаталния период	69	72,16	0,01	43	44,97	0,01
XVII	Вродени аномалии [пороци на развитието], деформации и хромозомни аберации	840	878,53	0,14	578	604,51	0,16
XVII I	Симптоми, признаци и отклонения от нормата, открити при клинични и лабораторни изследвания, неклассифицирани другаде	13929	14567,95	2,25	11062	11569,43	3,09
XIX	Травми, отравяния и някои други последици от въздействието на външни причини	12156	12713,61	1,97	8730	9130,46	2,44
XXII	Кодове за специални цели	25725	26905,05	4,17	19773	20680,02	5,52

Забележка: Данните са извлечени от годишните статистически отчети за 2022г.

Фиг. 21.

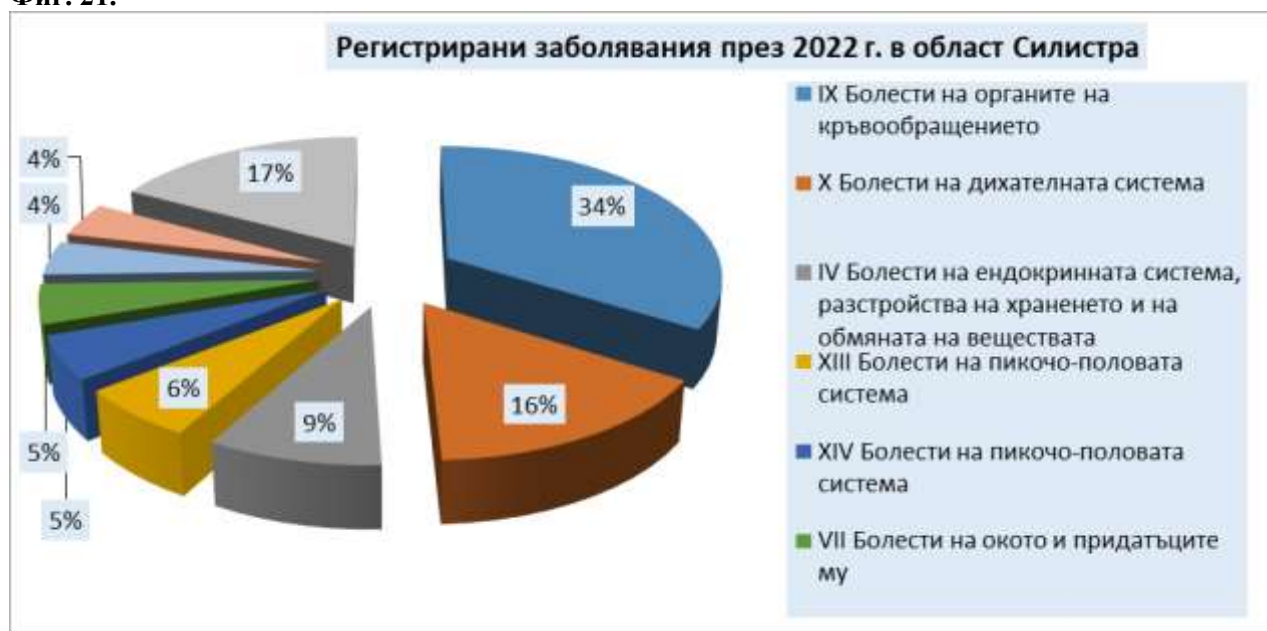

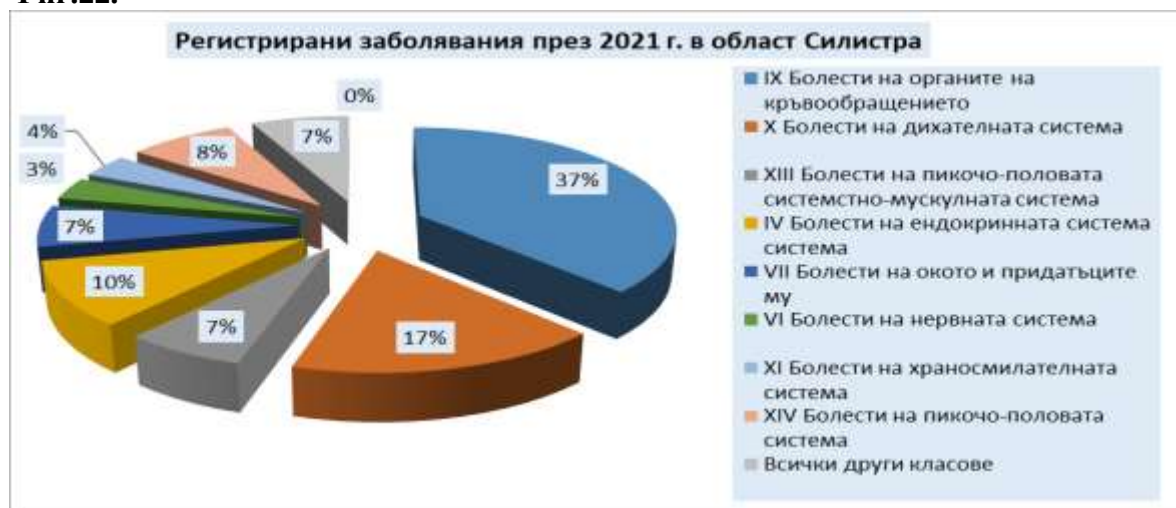
табл. №17. Болестност и заболяемост сред населението в област Силистра 2021г.

№ на класа	НАИМЕНОВАНИЕ НА БОЛЕСТИТЕ ПО МКБ-10	Болестност			Заболеваемост		
		Регистрирани заболявания	На 100000 души от населението	Относителен дял	Новооткрити заболявания /бр/	На 100000 души от населението	Относителен дял %
	ОБЩО I – XXII клас	347 786	331 631	100.00	199 098	190 663	100.00
I	Някои инфекциозни и паразитни болести	11011	10499	3.16	7542	7192	3.77
II	Новообразувания	4678	4461	1.35	3038	2896	1.52

III	Болести на кръвта, кръвотворните органи и отделни нарушения, включващи имунния механизъм	569	543	0.16	344	328	0.17
IV	Болести на ендокринната система, разстройства на храненето и на обмяната на веществата	30493	29077	8.76	14419	13749	7.21
V	Психични и поведенчески разстройства	6534	6231	1.88	4065	3876	2.03
VI	Болести на нервната система	10221	9746	2.94	5571	5312	2.78
VII	Болести на окото и придатъците му	19505	18599	5.61	12059	11499	6.03
VIII	Болести на ухото и мастоидния израстък	6165	5878	1.77	4216	4020	2.11
IX	Болести на органите на кръвообращението	111534	106355	32.07	48861	46592	24.44
X	Болести на дихателната система	51019	48650	14.67	31489	30026	15.75
XI	Болести на храносмилателната система	10737	10238	3.09	7116	6785	3.56
XII	Болести на кожата и подкожната тъкан	8254	7870	2.37	5835	6469	3.50
XIII	Болести на костно-мускулната система и на съединителната тъкан	19877	18954	5.71	13579	12948	6.79
XIV	Болести на пикочо-половата система	22893	21830	6.58	14156	13498	7.08
XV	Бременност, раждане и послеродов период	593	565	0.17	515	491	0.26
XVI	Някои състояния, възникващи през перинаталния период	78	74	0.02	43	41	0.02
XVII	Вродени аномалии [пороци на развитието], деформации и хромозомни аберации	461	439.59	0.13	289	275	0.14
XVII I	Симптоми, признаци и отклонения от нормата, открити при клинични и лабораторни изследвания, неклассифицирани другаде	6505	6202	1.87	5185	4944	2.59
XIX	Травми, отравяния и някои други последици от въздействието на външни причини	7240	6903	2.08	5406	5155	2.70
XXII	Кодове за специални цели	19419	18517	5.58	15370	14565	7.64

Забележка: Данните са извлечени от годишните статистически отчети за 2021г.

Фиг.22.

1.7. Хоспитализирана заболеваемост

табл. № 18. Хоспитализирана заболеваемост в област СИЛИСТРА за 2023г.

	НАИМЕНОВАНИЕ НА БОЛЕСТИТЕ ПО МКБ-10	Изписани болни	На 100 000 души от населението	Относителен дял
	ОБЩО I - XXII клас	20079	21 194.01	100.00
I	Някои инфекциозни и паразитни болести	189	199.49	0.94
I	Новообразувания	420	443.32	2.09
III	Болести на кръвта, кръвотворните органи и отделни нарушения, включващи имунния механизъм			
IV	Болести на ендокринната система, разстройства на храненето и на обмяната на веществата	467	492.93	2.33
V	Психични и поведенчески разстройства	464	489.76	2.31
VI	Болести на нервната система	240	253.32	1.20
VII	Болести на окото и придатъците му	191	201.60	0.99
VIII	Болести на ухото и мастоидния израстък	402	424.32	2.00
IX	Болести на органите на кръвообращението	3 406	3 595.14	16.96
X	Болести на дихателната система	4 077	4 303.40	20.30
XI	Болести на храносмилателната система	1 961	2 069.89	9.77
XII	Болести на кожата и подкожната тъкан	816	861.31	4.06
XIII	Болести на костно-мускулната система и на съединителната тъкан	2 034	2 146.95	10.13
XIV	Болести на пикочо-половата система	772	814.87	3.84
XV	Бременност, раждане и послеродов период	2 059	2 173.33	10.25
XVI	Някои състояния, възникващи през перинаталния период	260	274.43	1.29
XVII	Вродени аномалии [пороци на развитието], деформации и хромозомни аберации	13	13.72	0.06
XVIII	Симптоми, признаци и отклонения от нормата, открити при клинични и лабораторни изследвания, неклаифицирани другаде	395	416.93	1.97
XIX	Травми, отравяния и някои други последици от въздействието на външни причини	936	987.97	4.66
XXII	Кодове за специални цели	254	268.10	1.26

Забележка: Данните са извлечени от годишните статистически отчети за 2023г.

Фиг.23.

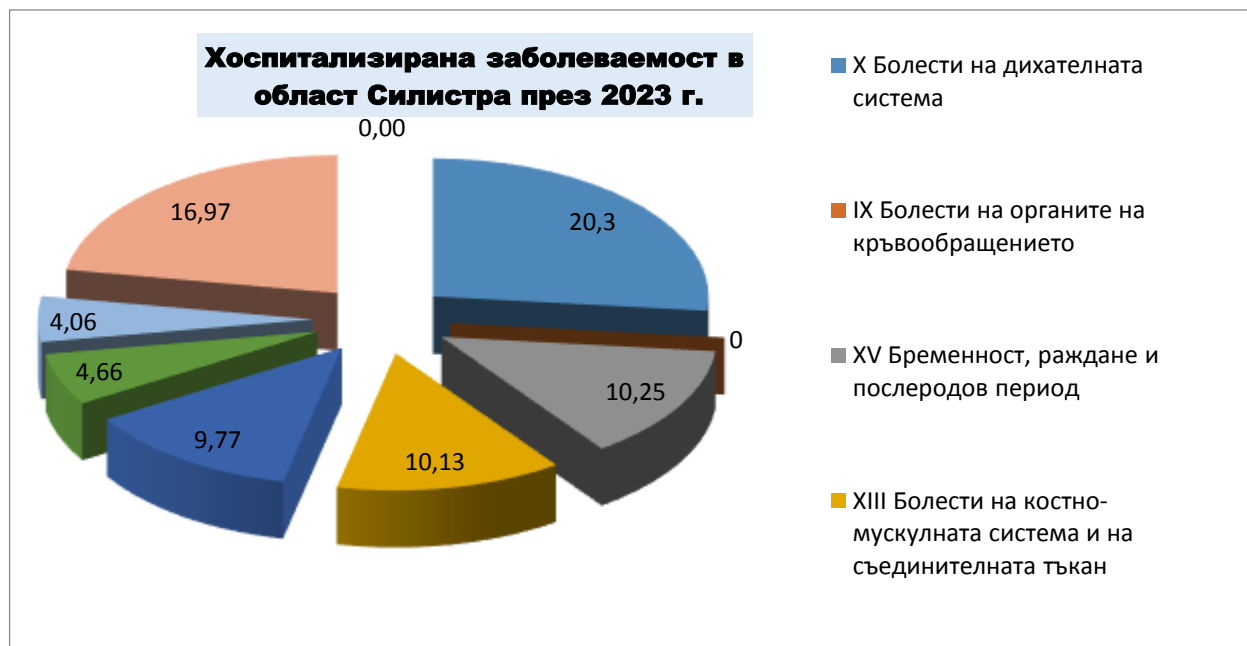

табл. № 19. Хоспитализирана заболеваемост в област СИЛИСТРА за 2022г.

	НАИМЕНОВАНИЕ НА БОЛЕСТИТЕ ПО МКБ-10	Изписани болни	На 100 000 души от населението	Относителен дял
	ОБЩО I - XXII клас	20049	20 973,8	100,0
I	Някои инфекциозни и паразитни болести	225	235,3	1,12
I	Новообразувания	145	151,7	0,72
III	Болести на кръвта, кръвотворните органи и отделни нарушения, включващи имунния механизъм	183	191,4	0,91
IV	Болести на ендокринната система, разстройства на храненето и на обмяната на веществата	371	388,0	1,84
V	Психични и поведенчески разстройства	365	381,7	1,82
VI	Болести на нервната система	260	271,9	1,29
VII	Болести на окото и придатъците му	249	260,4	1,24
VIII	Болести на ухото и мастоидния израстък	464	485,3	2,31
IX	Болести на органите на кръвообращението	2882	3014,2	14,37
X	Болести на дихателната система	3091	3232,8	15,41
XI	Болести на храносмилателната система	1768	1849,1	8,82
XII	Болести на кожата и подкожната тъкан	772	807,4	3,85
XIII	Болести на костно-мускулната система и на съединителната тъкан	2246	2349,0	11,2
XIV	Болести на пикочно-половата система	1534	1604,4	7,65
XV	Бременност, раждане и послеродов период	2451	2563,4	12,22
XVI	Някои състояния, възникващи през перинаталния период	288	301,2	1,44
XVII	Вродени аномалии [пороци на развитието], деформации и хромозомни аберации	20	20,9	0,09
XVIII	Симптоми, признаци и отклонения от нормата, открити при клинични и лабораторни изследвания, неklasифицирани другаде	472	493,7	2,35
XIX	Травми, отравяния и някои други последици от въздействието на външни причини	1114	1165,1	5,55
XXII	Кодове за специални цели	1154	1206,9	5,75

Забележка: Данните са извлечени от годишните статистически отчети за 2022г.

Фиг.24.

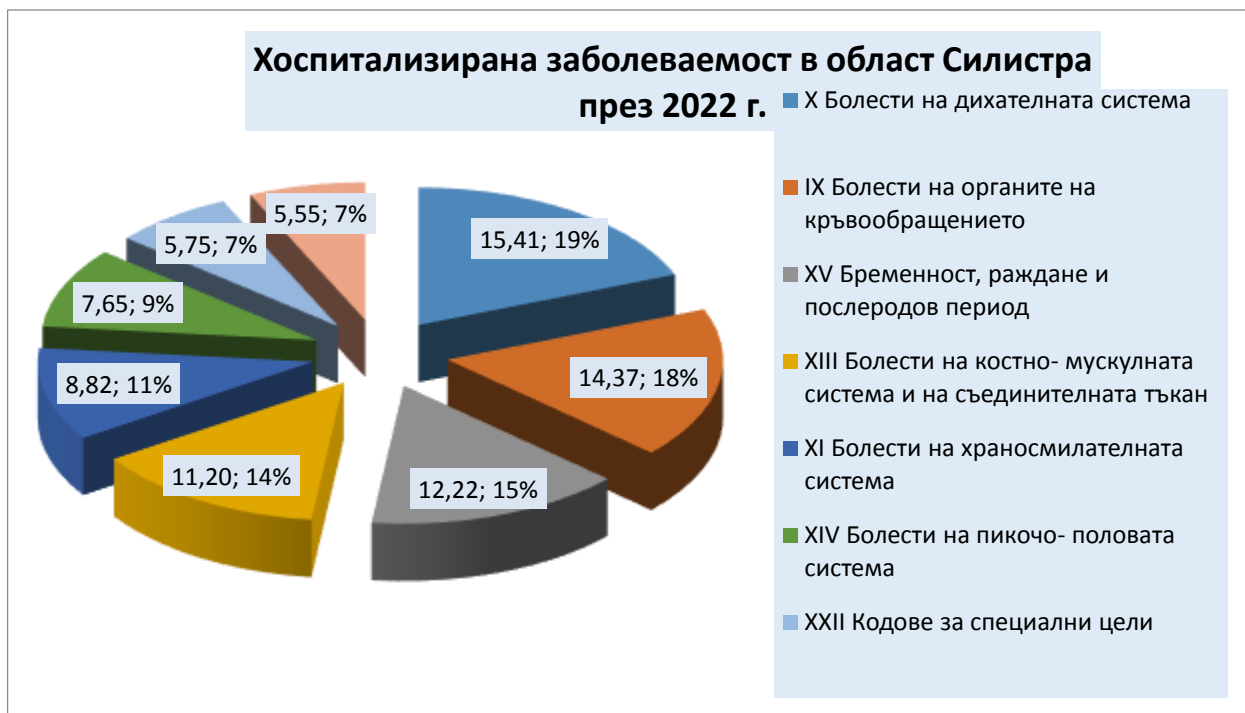

табл. № 20. Хоспитализирана заболеваемост в област СИЛИСТРА за 2021г.

	НАИМЕНОВАНИЕ НА БОЛЕСТИТЕ ПО МКБ-10	Изписани болни	На 100 000 души от населението	Относителен дял
	ОБЩО I - XXII клас	17561	16744.9	100
I	Някои инфекциозни и паразитни болести	39	37.2	0.22
I	Новообразувания	306	291.2	1.73
III	Болести на кръвта, кръвотворните органи и отделни нарушения, включващи имунния механизъм			
IV	Болести на ендокринната система, разстройства на храненето и на обмяната на веществата	229	218.4	1.3
V	Психични и поведенчески разстройства	197	187.9	1.12
VI	Болести на нервната система	261	248.9	1.49
VII	Болести на окото и придатъците му	290	276.5	1.65
VIII	Болести на ухото и мастоидния израстък	398	379.5	2.27
IX	Болести на органите на кръвообращението	2268	2162.7	12.92
X	Болести на дихателната система	2205	2102.7	12.56
XI	Болести на храносмилателната система	1621	1545.7	9.23
XII	Болести на кожата и подкожната тъкан	675	643	3.84
XIII	Болести на костно-мускулната система и на съединителната тъкан	1355	1292.1	7.72
XIV	Болести на пикочо-половата система	1425	1358.8	8.11
XV	Бременност, раждане и послеродов период	2613	2491.7	14.88
XVI	Някои състояния, възникващи през перинаталния период	325	309.9	1.85
XVII	Вродени аномалии [пороци на развитието], деформации и хромозомни аберации	17	16.2	0.09
XVIII	Симптоми, признаци и отклонения от нормата, открити при клинични и лабораторни изследвания, неклассифицирани другаде	285	271.8	1.62
XIX	Травми, отравяния и някои други последици от въздействието на външни причини	1092	1041.3	6.22
XXII	Кодове за специални цели	1960	1869.0	11.16

Фиг.25.

Прави впечатление фактът, че през 2023г. при хоспитализираната заболеваемост водеща група са болести на дихателната система, следвани от болестите на органите на кръвообращението. По-високата ползваемост на болничните услуги от тези групи болести вероятно е свързана с пропуски от страна на извънболничната помощ, с недостатъчния брой лекари заети на пълен график в извънболничната помощ, недостатъчна преценка на острият състояние при лечение на заболяванията на дихателната система и на органите на кръвообращението.

Утежняващо обстоятелство е фактът, че ОПЛ в областта не са организирани за оказване на неотложна медицинска помощ в извънработно време, в празнични и почивни дни, което неизбежно натоварва системата на спешната помощ, чрез повишено търсене на медицинска помощ в МСО на МБАЛ Силистра и във филиалите на ЦСМП.

Не трябва да се пренебрегва фактът, че финансирането на болничната помощ от НЗОК по клинични пътеки е предпоставка за избор на „удобната“ КП, което значително променя структурата на хоспитализираната заболеваемост, особено по определени класове болести и отделни диагнози.

Фиг.26.

1.7. ЗАБОЛЯВАНИЯ ОТ АКТИВНА ТУБЕРКУЛОЗА

Табл. №21. Регистрирани заболявания от активна туберкулоза по форма на заболяването

Форма на заболяването	2023г.		2022г.		2021г.	
	брой	На 100 000	брой	На 100 000	брой	На 100 000
Общо	11	11.60	11	11.50	15	14.30
в т.ч. новооткрити	11	11.61	11	11.50	15	14.30
Туберкулоза на дихателните органи	11	11.61	11	11.50	13	12.39
в т.ч. новооткрити	11	11.61	11	11.50	13	12.39
Туберкулоза на костите и ставите	0	0	0	0	0	0
в т.ч. новооткрити	0	0	0	0	0	0
Туберкулоза на пикочо-половите органи	0	0	0	0	0	0
в т.ч. новооткрити	0	0	0	0	0	0
Туберкулоза на други органи	0	0	0	0	2	1.91
в т.ч. новооткрити	0	0	0	0	2	1.91

Забележка: данните са от годишните отчети на отделение по пневмология и фтизиатрия към областната „МБАЛ-Силистра” АД, което обслужва болните от областта.

2. СЪСТОЯНИЕ НА СИСТЕМАТА ЗА МЕДИЦИНСКА ПОМОЩ- ИЗВЪНБОЛНИЧНА МЕДИЦИНСКА ПОМОЩ

2.1. Първична извънболнична медицинска помощ

В РЗИ-Силистра са регистрирани 48 лечебни заведения за първична медицинска помощ-индивидуални практики. Групови практики за ПМП не са регистрирани. Лекарските практики за първична медицинска помощ са под определения минимум за областта според приетата Националната здравна карта на РБългария, съгласно която минималният брой за област Силистра е 75. Най-голяма концентрация на АПМП-ИП се наблюдава в областния град и в двата по-големи общински центрове (Дулово и Тутракан). Над половината (27) от заетите общи лекарски практики са в община Силистра, което съставлява 56% от общо регистрираните АПМП. Регистрираните практики в селата са едва 16 (33%), което затруднява медицинското обслужване на преобладаващото в областта селско население (55%).

През 2023г. са закрити 3 амбулатории за ПМП. Населението се обслужва от действащите лекарски практики след избор на нов личен лекар. Силистренска област е единствената или сред малкото в страната, където не е решен проблемът с организиране на неотложната помощ от страна на общопрактикуващите лекари. В този случай потребността от медицинска помощ в извънработно време, в почивни и празнични дни натоварва системата за спешна помощ (ЦСМП-Силистра и филиалите, както и МСО на МБАЛ-Силистра).

В първичната дентална помощ осигуреността е по-добра откъм брой на регистрираните АПДП - 68, от които 2 групови практики, но те отново са концентрирани в градовете, като има регистрирани 12 допълнителни кабинети в селата. Регистрирана е само 1 специализирана дентална практика в гр. Силистра.

Данните за областта показват неравномерно разпределение на регистрираните лечебни заведения. Тенденцията за трайно незаети селски практики се запазва. Това създава проблеми в достъпа на населението до първична медицинска помощ. Важно е да се отбележи, че много от регистрираните ОПЛ обслужват население от две-три и повече практики, което е също предпоставка за затруднение в достъпа на пациентите до своевременна и качествена здравна услуга.

Лечебни заведения за първична медицинска и дентална извънболнична помощ по общини в област Силистра през 2023г.

Табл.22.

община	Брой по национална здравна карта		Брой регистрирани в РЗИ (физ.лица)			
			В инд. практики		В групови практики	
	лекари	дентални	лекари	дентални	лекари	дентални
1. Общ. Силистра	33	54	27	42		1
2. Общ. Дулово	18	22	9	13		1
3. Общ. Тутракан	9	15	4	9		
4. Общ. Главиница	7	8	1	2		
5. Общ. Кайнарджа	3	5	2	0		
6. Общ. Ситово	3	5	3	2		
7. Общ. Алфатар	2	3	2	0		
Област Силистра	75	112	48	68		2
В т.ч. в градовете	38	67	32	60		2
в селата	37	45	16	8		0

табл.23.

№	Показател – извънболнична медицинска помощ	2019г.	2020г.	2021г.	2022 г.	2023 г.
1	Брой амб. прегледи при остри състояния	322 885	282 043	281890	283903	316336
2	Брой профилактични прегледи до 17 години	24 427	22 925	46564	42567	60134
3	Брой профилактични прегледи над 17 години	20 384	16 921	20266	19489	20156
4	Брой прегледи майчино здравеопазване	94	32	38	36	7
5	Брой диспансеризирани лица	46 101	47 906	50 954	51 695	54957
6	Общо	413 891	369 827	399 712	397 690	451590

Забележка: Данните са извлечени след обработка на годишните статистически отчети на ЛЗ за първична извънболнична медицинска помощ (индивидуална практика).

Лекари (физически лица) на основен трудов договор по пол и възрастови групи и видове заведения в област Силистра към 31.12.2023г.

табл. № 24.

Възрастови групи	Общо			болнична помощ			извънболнична помощ			други здравни заведения		
	общо	мъже	жени	общо	мъже	жени	общо	мъже	жени	общо	мъже	жени
обл. Силистра												
Лекари - общо	299	132	167	162	80	82	121	47	74	16	5	11
до 35 години	29	13	16	24	10	14	4	2	2	1	1	0
35 - 44 години	24	11	13	13	7	6	9	4	5	2	0	2
45 - 54 години	45	22	23	23	12	11	20	8	12	2	2	0
55 - 64 години	96	41	55	40	19	21	49	20	29	7	2	5
65- 74 години	67	27	40	37	18	19	27	9	18	3	0	3
75 +години	38	18	20	25	14	11	12	4	8	1	0	1

2.2 Специализирана извънболнична помощ

Към 31.12.2023г. извънболничната специализирана медицинска помощ в област Силистра се осигурява от 66 амбулатории за СМП.

Налице е дисбаланс в териториалното разположение на лечебните заведения за специализирана медицинска помощ, по критерий град/село и по специалности:

-66 АСМП-ИП (47) в гр. Силистра, (6) в гр. Тутракан и (14) в гр. Дулово);

-1 ДКЦ (гр. Силистра);

-3 МЦ (2 в гр. Силистра, 1 в гр. Тутракан изпълняващ ВСД „In vitro методи за асистирана репродукция“

-4 СМДЛ (4 в гр. Силистра: 1 с дейност по МС „Образна диагностика“ и 3 бр. „Клинична лаборатория“, „Микробиология“ и „Медицинска паразитология“.

Териториалното разпределение на лекарите-специалисти в ИБМП, условно формира 3 медицински района в областта:

Медицински район Силистра – обслужва населението от цялата област и осигурява най-широки възможности за достъп до различни специалисти и МДД.

Медицински район Тутракан – обслужва населението от две общини в област Силистра (Тутракан и Главиница), а по МС „Акушерство и гинекология“ обслужва пациентки от цялата страна, във връзка с ВСД „In vitro методи за асистирана репродукция“. Осигурява възможност за достъп до специалисти по педиатрия, хирургия, АГ, вътрешни болести, кардиология и ФРМ.

Медицински район Дулово – обслужва населението от община Дулово. Осигурява възможност за достъп до специалисти по педиатрия, кардиология, неврология, хирургия, АГО, очни болести.

Всички ЛЗ ИБМП отговарят на общите изисквания за достъпна здравна инфраструктура.

- МЦ „Свети Иван Рилски“ ООД в гр. Тутракан - модерна здравна инфраструктура, обезпечен е с необходимата апаратура за диагностична дейност и за ВСД „In vitro методи за асистирана репродукция“. Изпълнени са изискванията на МС „Асистирана репродукция“. Към МЦ е осигурена лаборатория с обхват по МС „Клинична лаборатория“.
- МЦ „Силистра“ ЕООД в гр. Силистра – търговското дружество е собственост на МБАЛ-Силистра и обслужва амбулаторни кабинети по 9 медицински специалности и разполага с 4 D ехограф.
- МЦ „Алфа-медик“ ООД в гр. Силистра – извършва амбулаторна дейност по 4 медицински специалности и разполага с 4 D ехограф.
- „ДКЦ-І Силистра“ в гр. Силистра – търговското дружество е общинска собственост, което стопанисва сградата на бившата градска поликлиника. Извършва дейност по 11 медицински специалности и организира най-голямата по обем дейност ОЛКК в ИБМП, която обслужва цялата област за временна експертиза на трудоспособността.

табл. №25.

Видове ЛЗ	2019г.	2020г.	2021г.	2022г.	2023г.
ИП ПИМП	53	50	50	50	48
ИП ПИДП	72	73	70	70	68
ГП ПИМП	0	0	0	0	0
ГП ПИДП	1	1	2	2	0

табл. 26. Лечебни заведения за специализирана медицинска помощ по видове

Видове ЛЗ	2019г.	2020г.	2021г.	2022г.	2023г.
ИПСМП	64	62	62	64	66
ИПСДП	2	2	1	1	1
ГПСМП	1	1	0	0	0
ГПСДП	-	-	-	0	0
МЦ	3	3	3	3	3
МДЦ	-	-	-	0	0
ДКЦ	1	1	1	1	1
ДЦ	-	-	-	0	0
МДЛ	5	7	7	7	4
МТЛ	20	20	19	19	17

Медицински специалисти (физически лица) на основен трудов договор по категории към 31.12.2023г.

табл. № 27.

година	2023г.	2022г.	2021г.	2020г.
лекари по дентална медицина	60	66	66	65
лекари	299	291	269	297
фармацевти	2	2	3	2
специалисти по здравни грижи	524	542	522	550
в т.ч. :				
фелдшери	36	41	43	49
акушерки	55	58	52	56
медицински сестри	350	356	340	360
лаборанти (клинични и рентгенови)	55	58	58	52
зъботехници	15	17	17	18
санитарни инспектори	4	2	3	5
друг персонал (рехабилитатори.,масажисти,помощник-фармацевти)	8	10	7	2

Специализирана извънболнична медицинска помощ 2023г. амбулаторни прегледи
табл. №28.

	Посещения в амбулаторията				Посещения по домовете
	Всичко прегледи	в това число			
		деца до 17г.	профилактични	от тях деца до 17г.	
	145793	32849	1544	254	
вътрешни болести					
гастроентеролозия	4589	142			
ендокринолози	8563	50			
кардиолози	25505	6			
ревматолози					
пневмофтизиатри	12783	101			
нефролози	4411	394			
хематолози					
алерголози					
Педиатри	26567	26567	124	124	
Хирурзи	2737	356			
ортопедотравматолози	5302	830			
Уролози	6141	367			

неврохирурзи					
Акушеро гинекология	4505	310	1420	130	
инфекционисти	182	67			
Офталмолози	17701	1717			
оториноларинголози	3892	673			
Невролози	13286	82			
Психиатрия	904	20			
дермато-венеролози	4573	1000			
физиотерапевти	4152	167			
Други					

Забележка: Данните са получени след обработка на годишните статистически отчети на ЛЗ за специализирана извънболнична помощ.

Изводи:

Практиките за специализирана извънболнична медицинска помощ са регистрирани в 3-те града в област Силистра - Силистра, Дулово и Тутракан. Голям брой от практиките са регистрирани от лекари, работещи в ЛЗ за БМП и сключили договор с РЗОК, с даденото им разрешение по чл.81 от ЗЛЗ.

По данни от годишните статистически отчети на ЛЗ за извънболнична помощ през 2023г., в системата на специализираната извънболнична помощ са извършени **145 793** прегледа, от които **1 544** са профилактични прегледи. Средно на 1 жител на областта се падат 1.5 прегледа от лекар-специалист.

Неблагоприятните демографски процеси в областта (намаляване броя на населението, ниска раждаемост, висока смъртност, външна и вътрешна миграция на трудоспособното население към по-големи населени места, застаряване на населението) създават все по-сериозни затруднения в здравното обслужване. Делът на възрастните хора е най-голям в малките населени места, където здравната мрежа е най-слабо развита. В тези населени места няма разкрити амбулатории за специализирана извънболнична помощ. Поради липса на друга алтернатива за оказване на своєвременна медицинска помощ на населението в тези места нараства търсенето на медицинска помощ от МСО и ЦСМП. Едновременно с това нараства и броят на здравно-неосигурените лица. По чисто финансови причини тези лица се самонасочват за медицинска помощ към филиалите на ЦСМП и към МСО на МБАЛ-Силистра, както и пациентите, които нямат достъп до своя личен лекар след работно време, в почивни и празнични дни.

СПЕШНА МЕДИЦИНСКА ПОМОЩ

Спешната медицинска помощ в областта се изпълнява чрез МСО към МБАЛ-Силистра и ЦСМП-Силистра с 4 филиала (гр. Тутракан, гр. Дулово, гр. Главиница и с. Кайнарджа).

През 2023г. в ЦСМП Силистра и филиалите са извършени 10 865 амбулаторни прегледи и са изпълнени 8 919 повиквания. Обслужени са 19 784 лица, от които със спешни медицински показания – 9 349 лица (47%) и 10 435 лица с неспешни състояния (52%).

Очевидно преобладават обслужените лица за неспешна медицинска помощ, както и амбулаторните прегледи във филиалите. Причините са липсата на организирано медицинско обслужване от ОПЛ в извънработно време, в почивни и празнични дни.

В структурите на ЦСМП е налице значим дефицит на лекари. Съгласно отчета за 2023г. При 31 лекарски длъжности по щат в ЦСМП, заетите са 9,50, вкл. с тези по съвместителство. От лекарите на основен трудов договор са 9, като със специалност са 6, в т.ч. със спешна медицина 1 лекар. Длъжностите за фелдшери, медицински сестри и акушерки по щат са 67, а заети от тях са 63,25 или това прави 94%, но повечето работещи са в пенсионна възраст.

През 2023г. през МСО на областната болница са преминали общо 15 203 пациенти (спешни и неспешни). От преминалите 15 203 пациенти 7 222 са хоспитализирани (47,50%), което е обезпокоителен показател за качеството на първичната извънболнична медицинска помощ, за нейната достъпност, своевременност и ефективност, както и за постигнатата мисия на ОПЛ – да облекчава системата на здравеопазването от скъпото болнично лечение. Нехоспитализираните пациенти, преминали през МСО са 8 541, а хоспитализираните са 6 945. Макар и да не е в противоречие с нормативната уредба, идеята за обслужване на насочили се в МСО пациенти и заплатили спешни медицински услуги (използването на „спешна услуга“ се налага логично вместо „спешна помощ“) е в противоречие със смисъла на понятието за спешно отделение, където спешните екипи трябва своевременно да оказват медицинска помощ на пациенти, нуждаещи се от спешност, без да бъдат отклонявани от същинската си дейност. В същото време болничното лечебно заведение, което обслужва безплатно хиляди пациенти, самоопределящи се като спешни, търпи сериозни финансови загуби. Болниците не оказват извънболнична медицинска помощ по договор с НЗОК, затова пациенти, получили такава в МСО, следва да заплатят такса за същата, след лекарска преценка по критериите за спешност, ако лицето е спешен пациент болничното лечебно заведение да компенсират чрез ежемесечния отчет за преминали болни през МСО, който се подава в МЗ и се заплаща за всеки преминал пациент. Към 31.12.2023г. сумата е по 46 лв. за всеки преминал пациент. Част от пациентите с избран личен лекар са здравнонеосигурени лица (по сведения на работещите в МСО). По неофициални данни около 25% от преминалите пациенти са здравно-неосигурените. Това е важно и утежняващо обстоятелство, защото именно тази група пациенти допълва потока от насочващи се пациенти към МСО.

Спешните отделения имат важна функция в системата на здравеопазването и тя е свързана със своевременното осигуряване на спешността в системата. Не всяко състояние е спешно и преценката за това винаги е медицинска. Неотложното състояние, възникнало по различни причини, също изисква бърза, но не и спешна медицинска намеса. То обаче е също предпоставка за търсене на медицинска помощ. Преценката следва да се направи на входа на здравната система, който се „пази“ от ОПЛ (първичното звено на извънболнична система) и който трябва да регулира пътя на пациента през системата, като му даде достъп до нея. Правото на денонощен достъп за ЗОЛ до ОПЛ е уредено с Наредбата за осъществяване правото на достъп до медицинска помощ и Наредбата за определяне на пакета от здравни дейности, гарантиран от бюджета на Националната здравноосигурителна каса. Съгласно тази нормативна уредба, семейният лекар е длъжен да обяви на видно място телефони и контакти на лечебно заведение или дежурен кабинет за времето между 20ч. вечерта и 8ч. сутринта през работните дни и денонощно през почивните и празничните дни, за своите пациенти. В НРД обаче е предвидена възможност за индивидуално 24-часово осигуряване на пациента от неговия личен лекар чрез консултации по телефона, осъществяване на необходимите дейности в амбулаторията или в дома на пациента по преценка на ОПЛ. В област Силистра няма регистрирани групови практики за първична извънболнична медицинска помощ, няма разкрит и дежурен кабинет на функционален принцип – възможностите, които дава нормативната уредба за непрекъсваемост в медицинското обслужване на пациентите извън спешността. Тези възможности, които се оказват необходими за целостта и правилната организация на здравеопазната система, нямат императивен характер в нормативната уредба.

В системата за спешна помощ лекарите са недостатъчно, има голямо текучество, а квалификацията на медицинския персонал не е достатъчна. Във филиалите дейността се осъществява основно от специалисти по здравни грижи, като филиалите на територията на двете общински болници се подпомагат от дежурните лекари в болниците, в обхвата на договора с МЗ по методиката за субсидиране на консултативна медицинска дейност и обслужване на лица поради отдалеченост от друга болница. Основните проблеми в спешната помощ са недостатъчното ресурсно осигуряване с медицински специалисти и необходимостта от повишаване квалификацията на персонала.

Необходима е функционална интеграция на двете основни съставни части на системата – извънболнична и болнична спешна медицинска помощ, която да позволи непрекъсваемост на обслужването на спешния пациент и осигуряване на необходимите инвестиции в развитие на човешките ресурси, инфраструктурата и материално-техническата обезпеченост за гарантиране на своєвременността и качеството на оказваната спешна медицинска помощ.

Табл. №29. Дейност на ЦСМП в област Силистра

Показатели – ЦСМП	2023г.	2022г.	2021г.
<u>ОБЩ БРОЙ ИЗПЪЛНЕНИ ПОВИКВАНИЯ,</u> от тях:	9 183	10 135	11 177
- за спешна медицинска помощ	4 849	5 388	6 248
- за неспешни състояния	4 267	4 452	4 929
- за санитарен транспорт	67	295	243
<u>ОБЩ БРОЙ ОБСЛУЖЕНИ ПАЦИЕНТИ,</u> от тях:	19 784	22 195	23 460
- изпълнени повиквания	8 919	9 645	11 177
- брой амбулаторни прегледи	10 865	12 550	12 283

Забележка: Данните са извлечени след обработка на годишните отчети на ЦСМП /формуляр 3-369/

Табл. №30.

Дейност на МСО към „МБАЛ-Силистра” АД	2023г.	2022г.	2021г.
Амбулаторни прегледи	15 203	15 935	13 682
Хоспитализации	7 222	6 945	6 588

II. ИКОНОМИЧЕСКИ ПОКАЗАТЕЛИ НА ЛЕЧЕБНИТЕ ЗАВЕДЕНИЯ

Икономическите показатели са изчислени по Методиката за разделно отчитане и се отнасят за лечебни заведения за болнична помощ с преобладаващо държавно или общинско участие, МБАЛ- Силистра АД, МБАЛ- Дулово ЕООД, МБАЛ- Тутракан ЕООД.

табл.31.

№	ПОКАЗАТЕЛИ	МБАЛ-СИЛИСТРА		МБАЛ-ТУТРАКАН		МБАЛ-ДУЛОВО	
		2022г.	2023г.	2022г.	2023г.	2022г.	2023г.
1	Среден разход за едно болнично легло на ден	240.96	222.73	170.44	190.05	258.31	298.95
2	Среден разход за един преминал болен	1975.10	1817.74	598.93	1411.32	1156.59	1219.95
3	Среден разход за един леглоден	404.27	387.68	358.83	359.46	291.73	278.95

4	Среден разход за лекарства на един леглоден	82.24	33.82	17.19	13.87	15.72	19.19
5	Среден разход за медицински консумативи за един леглоден	15.18	20.21	14.58	14.19	4.17	4.70
6	Среден разход за един храноден	2.90	1.26	0.00	0.00	0.00	0.00

Основните икономически показатели за болнична дейност са:

- Среден разход за едно болнично легло
- Среден разход на един леглоден
- Среден разход на един храноден

2.1. Стойност на едно болнично легло

През 2023 г. среднодневният разход за едно болнично легло се е повишил в двете общински лечебни заведения спрямо 2022 г., МБАЛ-Тутракан с 19,61лв. и МБАЛ- Дулово с 40 лв.. При областната болница се наблюдава намаление с 18 лв., спрямо 2022 г. Средният разход за един преминал болен е увеличен в МБАЛ-Тутракан с 812,39лв. и МБАЛ- Дулово с 63,36лв.. В МБАЛ-Силистра се наблюдава намаление с 157,36лв., спрямо 2022 г.

2.2. Стойност на един леглоден

Наблюдава се незначително завишение на разхода за един леглоден при МБАЛ-Тутракан, а в другата общинска болница и в областната, същият показва бележи намаление. Разходът за лекарства отчита намаление с 48,42 лв. в МБАЛ-Силистра, от 82,24 лв. през 2022 г. на 33, 82 лв. за 2023 г.. С 3,32 лв. намалява и в МБАЛ-Тутракан, от 17,19 лв. през 2022 г. на 13,87 за 2023 г. При МБАЛ-Дулово има повишение на разхода за лекарства с 3,47 лв. спрямо 2022 г.. Увеличение отчитаме и при разходите за медицински консумативи при МБАЛ-Дулово с 0,53 лв., както и с 5,03 лв. при МБАЛ-Силистра. В МБАЛ-Тутракан тези разходи са намалели с 0,39 лв. спрямо предходната 2022 г..

2.3. Стойност на един храноден

По показател „среден разход за един храноден“ картината е тревожна, от гледна точка на потребност на пациента, тъй като и двете общински болници не са реализирани такива разходи, а в областната болница един храноден е представен със символични стойности от 1.26 лв. От грижата за болния отсъства една важна физиологична потребност - храненето, при спазване на съответната диета, съобразно заболяването. Необходимо е законодателно решение, което да осигури правото на пациента да получава храна, като част от лечебно-диетичния режим, както и да се гарантира безопасността на предлаганата храна, във връзка с профилактиката на хранителните токсикоинфекции.

2.4. Начин на живот

Болестите, свързани с нездравословния начин на живот (болести на органите на кръвообращението, злокачествени новообразувания, болести на белия дроб, диабет, травми и др.) са главна причина за умирения и инвалидност. Отдавна е доказано съществуването на фактори на риска, общи за повечето хронични неинфекциозни заболявания (ХНБ) – тютюнопушене, нездравословно хранене, ниска двигателна активност, консумация на алкохол и други, които често пъти водят началото си от детството и юношеството, с тенденция за нарастване с възрастта. Редуцирането на тези фактори може да намали смъртността и заболяемостта от ХНБ, съответно и бремето за обществото.

□ Тютюнопушенето е сред водещите рискови за здравето фактори и една от основните предотвратими причини за възникване на хронични незаразни болести, преждевременна смърт и инвалидност. Около половината от свързаните с тютюна умирения при пушачите се дължат на болести на органите на кръвообращението (БОК), а 30% – 40% на исхемичната болест на сърцето (ИБС). По-голямата част от умирианията от ХОББ се

асоциират с цигарите. Доказана е причинната връзка между пушенето и други локализации на рак – на устната кухина, хранопровода, панкреаса, пикочния мехур и шийката на матката. При жените, които пушат съществува увеличен риск от развитие на остеопороза и фрактури на костите в по-напреднала възраст.

□ Нездравословното хранене може да доведе до развитието на редица болести: болести на органите на кръвообращението, някои видове рак, диабет тип 2, болести на храносмилателната система, затлъстяване и други, а също и до болести, свързани с недोхранването. Две са основните причини, които влияят при нездравословното хранене: от една страна високата консумация на сол, захар и мазнини, а от друга – ниската консумация на плодове и зеленчуци. Установена е зависимост между затлъстяването и честотата на рака на дебелото черво, гърдата, простатата, бъбреците, панкреаса, хранопровода.

□ Недостатъчната физическа активност е един от основните фактори на риска за здравето, който се асоциира с редица болестни състояния: в детската възраст забавя нормалното физическо и психическо развитие, води до появата на затлъстяване и други състояния; в средната възраст и нагоре – съдейства за възникване на редица хронични болести: на органите на кръвообращението (артериална хипертония, исхемична болест на сърцето, мозъчно-съдова болест), злокачествени новообразувания, диабет тип 2 и други.

SWOT анализ на състоянието на системата на здравеопазване в област Силистра

Въз основа на направената оценка на материалните, кадровите и финансовите ресурси в здравната система на област Силистра, както и на тенденциите в досегашното им развитие може да се определят:

СИЛНИ СТРАНИ	СЛАБИ СТРАНИ
1. Първична медицинска помощ	
- Добра достъпност до изпълнителите на първичната извънболнична медицинска помощ и обхващане на неблагоприятните райони. - Близост на ОПЛ до лечебните заведения за специализирана извънболнична медицинска помощ и стационарите. - По-голямата част от ОПЛ са със специалност „Обща медицина”.	- Недостатъчно взаимодействие на ОПЛ с ЛЗ за специализирана извънболнична медицинска помощ и стационарите. - Липса на групови практики и организация за обслужване на пациентите в почивни и празнични дни. - Недостатъчна степен на непрекъснато обучение и подобряване на квалификацията на ОПЛ. - Липса на мотивация за реализиране на профилактични и скринингови програми с цел подобряване на ранното откриване на заболяванията. - Недостатъчна осигуреност с медицински сестри, което влияе на организацията и качеството на здравните грижи. - Широко разпространение на хроничните заболявания сред възрастното население, изискващи голям обем диагностика, лечебни и рехабилитационни дейности.
2. Дентална медицинска помощ	
- Много добра осигуреност с лекари по дентална медицина.	- Малък обем дейности включени в пакета услуги по НРД. - Липса на структури, осигуряващи спешна дентална помощ. - Концентрация на денталните практики

	основно в трите големи града на областта.
3. Извънболнична специализирана медицинска помощ	
- Съществува висока осигуреност с лекари по определени специалисти	- Липса на добра координация на изпълнителите на извънболнична специализирана медицинска помощ с ОПЛ и тези в болничните лечебни заведения. - Едновременна ангажираност на голяма част от изпълнителите на доболничната специализирана медицинска помощ с болнична помощ. - Липса на мотивация за реализиране на профилактични и скринингови програми с цел подобряване на ранното откриване на заболяванията - Липса на разработена система за осигуряване и подобряване качеството на услугите, извършвани от извънболничните специалисти. - Липса на добра осигуреност със специалисти по определени специалности.
4. Спешна медицинска помощ	
- Добро териториално разпределение на филиалите. - Добро взаимодействие с лечебни и здравни заведения, държавни, обществени и други.	- Недостиг на кадри. - Персоналът от лекари, фелдшери и специалисти по здравни грижи, работещ в системата е застаряващ, и недостатъчен.
5. Болнична медицинска помощ	
- Добра достъпност до лечебните заведения, оказващи болнична медицинска помощ.	- Недостатъчно финансиране на някои от дейностите. - Липса на определени специалисти в трите МБАЛ, водещо до невъзможност за покриване на нива на компетентност, както и невъзможност за сключване на договори с РЗОК по основни клинични пътеки. - Липса на мотивация за повишаване на квалификацията на кадрите. - Текучество и недостиг на специалисти по здравни грижи. - Липса на отделения за долекуване и рехабилитация на социално значими заболявания
Благоприятни възможности	Заплахи
- Обединяване или изваждане в извънболничната помощ на слабо ефективни структури от болничната помощ. - Използване на европейските фондове за закупуване на апаратура за подобряване качеството на медицинското обслужване.	- Не достатъчно финансиране на КП за долекуване. - Реална опасност от възникване на вакуум от лекари-специалисти по някои специалности и от специалисти по здравни грижи, акушерки, фелдшери, рехабилитатори, лаборанти и др. в средносрочен порядък. - Широко разпространение на хроничните заболявания сред възрастното население,

- Положително отношение на органите на МЗ, областната и общинските управи към проблемите на здравеопазването.	изискващи голям обем диагностика, продължително лечение и рехабилитационни дейности
---	---

В резултат на направения SWOT анализ се констатира необходимостта от развитие на дейностите, свързани с продължително лечение и рехабилитация, както и с профилактика и промоция на здравето.

По отношение на заплахите е необходимо да се вземат мерки за привличане в областта на новозавършили лекари и специалисти по здравни грижи и улесняване на специализацията им.

Основни недостатъци и проблеми на регионалната система за здравеопазване:

- ✓ Въпреки наличието на специалисти, разпределението на лечебните заведения за извънболнична помощ е неравномерно /съсредоточено в областния център/ и води до неравнопоставеност на населението по отношение на достъпа до здравни услуги. Това важи в най-голяма степен за денталната/специализирана и първична/ помощ;
- ✓ Липса на организирана 24-часова неотложна помощ в лечебните заведения за извънболнична помощ и зачестяващи проблеми и пропуски при оказването ѝ, свързани с липса на координация и взаимодействие с ФСМП особено в малките общини;
- ✓ Недостатъчна дейност от ЛЗ по промоция на здравето, профилактика и скрининг на заболяванията, диспансеризация и т.н.;
- ✓ Изкривяване на информацията за реалните потребности на населението от болнично лечение, което затруднява анализа и планирането на необходимите средства;
- ✓ Недостатъчно финансиране на част от болничните дейности по клинични пътеки;
- ✓ Липса на развити структури, които да „освободят” болниците от някои дейности, които могат да се осъществяват извън тях – хосписи, болници за долекуване и продължително лечение, медико-социални домове и др.
- ✓ Неадекватно заплащане на медицинския труд, демотивиращо личния състав и миграция на специалисти по здравни грижи. Това се дължи в голяма степен на монополното определяне на правилата и условията от страна на НЗОК.
- ✓ Засилваща се неудовлетвореност на пациентите при нарастващи потребности, изисквания и очаквания.

Предложения за решаване на проблемите

- ✓ Създаването на лечебни заведения за долекуване, хосписи и социални домове, както и подобряването на координацията между различните звена, което ще допринесе за повишаване ефективността на цялата здравна система.
- ✓ Ориентиране към дейности по профилактика и превенция на здравето на населението, с приоритет за деца, бременни, лица с онкологични заболявания, майки на деца до една година, лица с физически и психически разстройства и общности със здравни неблагоприятия.
- ✓ Осигуряване на възможности за взаимодействие и комуникации между отделните подсистеми (нива на оказване на медицинска помощ) и териториалното им разпределение, с цел по-висока ефективност при използване на ресурсите.

Съгласувал:.....
Д-р Л. Русева -директор „ДМД“

Изготвили:
Иванка Митева- гл.експерт ДМД.....
Мариета Няголова- гл.експерт ДМД.....
Фиданка Парушева-гл. експерт ДМД